Universitetet i Sørøst-Norge

Campusstrategi

Bakgrunnsdokument – April 2024

INNHOLDSFORTEGNELSE

1 - INNLEDNING

- Mandat og organisering
- Prosess og metode
- Hensikten med bakgrunnsdokumentet
- Temaer som er undersøkt og utdypet i bakgrunnsdokumentet

2 - SENTRALE FØRINGER I UH- SEKTOREN OG VED USN

- Strategi 2022-2026
- USNs fem strategiske forskningsområder 2023-2026
- Sentrale eksterne føringer
- Relevante interne retningslinjer og policyer

3 - UTVIKLINGSTREKK I UH- SEKTOREN

- Trender og utviklingstrekk i UH-sektoren
- Studieporteføljens betydning for fysisk campusutvikling
- Campusenes plass i regional nærings- og samfunnsutvikling
- Studenttilfredshet
- Viktigste egenskaper ved bygg og eiendom - intervjuer

4 - AREALUTVILING I UH-SEKTOREN OG VED USN

- Arealutvikling i UH-sektoren
- Innsikter fra prosjekter om arbeidsplassutvikling
- Mangfold og behov i akademia
- Et overordnet arbeidsplasskonsept for USN
- Arealnorm
- Den digitale utviklingens betydning for utforming av bygg
- Undervisningsrom, drift og arealbruk i en digital verden

5 - VÅRE CAMPUSER

- Bø
- Drammen
- Kongsberg
- Notodden
- Porsgrunn
- Rauland
- Ringerike
- Vestfold

6 - AREALER OG KOSTNADER

- Kostnader til lokaler
- Arealutnyttelse
- Økt omfang av nett- og samlingsbaserte studier
- Leieavtaler
- Bruk og kapasitet i campusarealer
- Booking data fra USN

7 - KLIMA OG MILJØ

- Klimafotavtrykk 2019 og 2021
- Klimagassrapporterting for 2022 og videre fremover
- Potensial for å få ned klimafotavtrykk i drift og vedlikehold
- Potensial for å få ned klimafotavtrykk gjennom redusert arealbruk
- Potensial for å øke biologisk mangfold
- Potensial for å få ned energibruk

Universitetet i Sørøst-Norge

Campus Krona Kongsberg

1

Innledning

Dette kapittelet beskriver mandat, organisering og prosessen for utvikling av campusstrategien. Videre beskrives hensikten med og temaene som er undersøkt i bakgrunnsdokumentet.

Universitetet i Sørøst-Norge

Mandat og organisering

Oppdrag og mandat for utvikling av campusstrategien

Oppdraget er å utarbeide et felles målbilde for den fysiske utviklingen av USNs campuser, for å sikre et strategisk og langsiktig perspektiv i videreutviklingen av universitetets fysiske omgivelser og infrastruktur.

Hensikten er

- å synliggjøre verdien av fysisk infrastruktur som rammebetingelse for campusutvikling
- å være en forbindelse mellom USNs strategi og utviklingsplaner og arealutviklingsprosjekter for den enkelte campus
- å få en samlet oversikt over dagens fysiske omgivelser og infrastruktur og relevante egenskaper ved de enkelte campusene
- å få en oversikt over hvordan organisasjonen arbeider med utvikling av fysiske omgivelser og infrastruktur, fra initiering av prosjekter til beslutning om gjennomføring

Organisering

Prosjektet er organisert med en styringsgruppe og en prosjektgruppe.

Rektor, fakultetsledere og studentrepresentanter har blitt involvert gjennom workshoper.

Bestiller

Petter Aasen, rektor USN og Gro Bratsberg, infrastrukturdirektør, USN
Kjetil Lehn/Joar Melting, sektordirektør, SB

Styringsgruppe

Gro Bratsberg, infrastrukturdirektør, USN (leder)
Nils Kristian Bogen, viserektor for ekstern samhandling, USN
Anette Fredly, hovedverneombud, USN
Øyvind Reidar Bakke Reier, hovedtillitsvalgt NTL, USN
Harald Bolstad Evensen, studentleder fram til juni 2023
Nora Rymoen Houidi, studentleder fra august 2023
Hans Erik Stormoen, adm. dir. SSN
Kjetil Lehn/Joar Melting, sektordirektør, SB
Nina Ødegaard, avdelingsdirektør, SB

Prosjektgruppe

Prosjektleder Annemette Gustavsen (fra august 2022), USN
Prosjektleder Laila Gustavsen (frem til august 2022), USN
Prosjektleder Inger-Sofie Sæther, SB
Runar Gran, eiendomssjef, USN
Hilde Røneid, student org. støtte, USN
Steinar Aasnes, førstelektor handelshøyskolen, USN
Ole Henrik Gusland, labratorieleder/sjefsingeniør, USN
Christian Berg, dir. infrastruktur- og eiendomsutvikling, SSN
Hanne Leere, eiendomssjef, SB
Marit Strand Ryssdal, seniorrådgiver campusutvikling, USN
Ingvill Holmer, seniorrådgiver campusutvikling, USN

Prosess og metode

USNs strategi, verdier og strategiske mål gir sammen med USNs strategiske utviklingsprosjekter og fem strategiske forskningsområder viktige føringer til arbeidet med å utvikle en campusstrategi.

Vi har samlet relevante eksterne føringer for campusutvikling og beskrevet trender og utviklingstrekk som USN må ta høyde for i den langsiktige campusutviklingen.

Videre har vi skaffet oss oversikt over dagens campusene, infrastrukturen og dagens fysiske omgivelser, blant annet:

- Nøkkeltall og fakta pr. campus
- Kostnader til lokaler
- Klimafotavtrykk
- Arealutnyttelse
- Studenttilfredshet
- Arealbruk

Kunnskapsgrunnlaget som er samlet og bearbeidet i dette bakgrunnsdokumentet, er basert på eksisterende data og kunnskap fra USN, i Statens lokaler og i sektoren.

Parallelt med utarbeidelsen av kunnskapsgrunnlaget, er det blitt utviklet forslag til mål for campusutvikling. Et viktig grunnlag for dette var to workshoper med rektoratet, fakultetslederne, studentleder, vernetjenesten, tillitsvalgt og andre ressurspersoner. Et sentralt spørsmål i gruppearbeidet på første workshop var: *Hva kjennetegner våre framtidige campuser?*

Første utkast til campusstrategi ble utarbeidet i etterkant av første workshop. For å undersøke om prosjektgruppen har truffet på målformuleringer og innsatsområder og at dokumentene i tilstrekkelig grad støtter opp under USNs strategi, ble utkastet presentert i en ny workshop med de samme deltakerne og i et eget møte med studentrepresentantene på alle campusene.

Utkast til campusstrategi har i flere omganger blitt presentert for styret i USN, og i november 2023 ble strategien med bakgrunnsdokumentet sendt på høring i USN. Innspill fra høringsrunden ble innarbeidet og en ny versjon ble presentert for ledergruppen før endelig styrebehandling 9. mai 2024.

Hensikten med bakgrunnsdokumentet

Våre lokaler er en viktig strategisk ressurs og et viktig verktøy for å kunne skape et inspirerende og fullverdig akademisk miljø for læring, arbeid og samarbeid. Lokalene, deres tilstand og fysiske utforming, påvirker all virksomhet ved universitetet. Kostnaden for lokaler utgjør rundt 17 prosent av USNs totale kostnader i nasjonalregnskapet. For å sikre langsiktig og helhetlig utvikling av våre lokaler, trenger vi felles mål for utviklingen av det fysiske miljøet ved USNs campuser.

Hensikten med å innhente kunnskap på de valgte områdene i dette bakgrunnsdokumentet, har vært å få et helhetlig overblikk over våre mål og ambisjoner, føringer og å få et overblikk over campusene, infrastrukturen og dagens fysiske omgivelser. Dette må vi ha innsikt i for å vurdere hva vi bør vektlegge i den videre utviklingen og fastsette mål for utviklingen av våre campuser.

bearbeidet i dette bakgrunnsdokumentet er basert på eksisterende data og kunnskap fra USN og sektoren.

På bakgrunn av kunnskapsgrunnlaget som er innhentet og beskrevet i bakgrunnsdokumentet, har USN fastsatt fire mål med tilhørende prioriterte innsatsområder som du finner i campusstrategien for USN.

Målet er at det samlede arbeidet skal bidra til langsiktig og helhetlig tilnærming i den løpende utviklingen av universitetets fysiske omgivelser og infrastruktur. Da vil vi nå målet om at campusstrategien understøtter USNs faglige virksomhet og videre utvikling.

Krona, Campus Kongsberg

Temaer som er undersøkt og utdypet i strategiens bakgrunnsdokument

Temaene vi har undersøkt i bakgrunnsdokumentet er forankret i prosjektplanen og mandatet for campusstrategien. Her har vi plukket ut og vurdert relevante interne og eksterne føringer, utviklingstrekk- og trender og studentundersøkelser, i tillegg til faktainformasjon om våre campuser og anvendelsen av dem:

USNs strategi, verdier og strategiske mål: Campusstrategien har sitt utgangspunkt i institusjonens strategi, verdier og strategiske mål. Særlig sentralt er USNs strategiplan for perioden 2022-2026, de strategiske utviklingsområdene og – prosjektene og de fem strategiske satsingsområder for forskning.

Relevant utviklingsarbeid: Relevant utviklingsarbeid som vil ha innflytelse på campusstrategien, som "Utvikling av studieporteføljen ved USN" , "USN Bærekraft", "USN Fleksibel" og "Arbeid med å utvikle prinsipper for et overordnet arbeidsplasskonsept" er omtalt. USN har også nylig gjennomført arbeid med etablering og videreutvikling av klimagassregnskap for virksomheten.

Sentrale eksterne føringer, trender og utvikling som USN må ta høyde for i langsiktig campusutvikling er omtalt. Dette inkluderer trender for arealutvikling i UH-sektoren og arbeidsplasser i akademia og også nasjonale og internasjonale trender som påvirker både rekrutteringsgrunnlaget, studieformer og økonomien.

USNs tilnærming til samarbeid med arbeidsliv og lokalmiljø: På et overordnet nivå har vi beskrevet USNs tilnærming til samarbeid med arbeidsliv og lokalmiljø. Forståelse av dette er viktig for å vurdere hvordan vi kan støtte faglig aktivitet knyttet til samarbeid med regionalt nærings- og samfunnsliv gjennom tilrettelegging av lokaler og de fysiske fasilitetene. Fremtidig campusutvikling vil derfor henge tett sammen med studieporteføljen på den enkelte campus.

Viktige egenskaper ved våde bygg og eiendommer: For å få mer kunnskap om hva studenter og ansatte opplever som attraktivt, har vi gjennomført intervjuer og spurt ansatte og studenter om hva de mener er de viktigste egenskapene våre bygg og eiendommer må ha for at USN skal være et attraktivt studiested/arbeidssted.

Studentundersøkelser: Vi har også sett nærmere på relevante resultater i SHoT-undersøkelsen og andre spørreundersøkelser blant studenter, og også innhentet andre relevante erfaringer for å få økt innsikt i hvordan studentene trives på USNs campuser.

Nøkkeltall for hver av campusene er samlet. En overordnet beskrivelse av funksjoner, tilbud, beliggenhet/rolle i vertskommunen, transportmuligheter og utviklingsmuligheter gir et inntrykk av de enkelte campusene, og hvilke fysiske sammenhenger de inngår i.

Erfaringstall og booking-data: Analyser er vurdert for å få en oversikt over bruk og utnyttelse av undervisningsarealene ved hver av campusene.

Arealtall for i bygningsmassen pr. campus og leiekostnader er gjennomgått og sammenstilt. Vi har sammenlignet og fordelt arealene per campus på antall studenter og ansatte for å få et overblikk over arealeffektivitet og -kostnader totalt for USN og hvordan det fordeler seg per campus. I tillegg har vi sammenlignet USNs arealbruk og kostnader til å leie arealer med resten av sektoren og sammenlignbare UH-virksomheter.

USNs klimafotavtrykk er beregnet. Hensikten er å kartlegge de viktigste kildene og driverne bak utslippene. Ved å få oversikt og mulighet for å overvåke dette over tid, kan vi fortløpende identifisere hvor det finnes potensial for å gjøre klimafotavtrykket mindre.

Vi anbefaler at det gjennomføres reisevaneundersøkelser blant studenter og ansatte. Dette vil gi oversikt over dagens reisevaner og reisemiddelvalg og mulighet for å identifisere hvilke tiltak som er mest effektive for å fremme miljøvennlig transportvalg ved hvert campus.

Arealkartlegginger: I mandatet var det beskrevet at vi skulle kartlegge studentrettede arealer og ulike læringsmiljøressurser USN har (laber, auditorier, aktive læringsrom, ulike type spesialrom). Dette er ikke kartlagt ettersom USN i dag ikke har en god samlet oversikt over ulike læringsmiljøressurser, eller oversikt over student- og ansattarealer på USNs campuser.

Vi anbefaler derfor at det gjennomføres et arealkartleggingsarbeid, for eksempel i forbindelse med arealutviklingsprosjekter for den enkelte campus. Arbeidet bør omfatte oppdatering av plantegninger over alle bygg, påføring av funksjon på alle rom og måling av størrelser på de ulike rommene.

2

Sentrale føringer ved USN og i UH-sektoren

I dette kapittelet har vi oppsummert interne og eksterne føringer som danner grunnlaget for og skal ivaretas i campusstrategien, og også sentrale utviklingstrekk i UH-sektoren.

Universitetet i Sørøst-Norge

Strategi 2022-2026

Visjon: Regionalt forankret og internasjonalt anerkjent

I USNs strategidokument fremheves følgende tre verdier:

- Tett på samfunns- og arbeidsliv der folk bor og arbeider
- Bærekraftig
- Nyskapende

USN har flere strategiske institusjonelle utviklingsprosjekter som bidrar til å understøtte mål og innsatsområder i campusstrategien:

USN Bærekraft
Prosjektet skal være et nav som forankrer og løfter temaet bærekraft i alle deler av USN, og som stimulerer til tverrfaglige prosjekter på tvers av fagmiljøer og campuser.

USN Kultur
Prosjektet skal bidra til å synliggjøre og videreutvikle utdanning, forskning, kunstnerisk utviklingsarbeid og eksternt samarbeid innenfor reiseliv, kunst- og kulturfag.

USN Fleksibel
Prosjektet skal bidra til å forsterke og koordinere innsatsen innen livslang læring.

Universitetets hovedprofil og mål

Strategiske mål

På bakgrunn av vårt samfunnsmandat, våre verdier og for å realisere vår visjon skal USN prioritere:

1. Forskningsbaserte og arbeidslivsintegrerte utdanninger av høy internasjonal kvalitet som fremmer kritisk refleksjon og styrker innovative ferdigheter.
2. Flere fremragende og internasjonalt konkurransedyktige fagmiljøer, og forskning på høyt internasjonalt nivå.
3. Studentaktive læringsprosesser og digital kompetanse i alle utdanninger.
4. Fleksible utdanninger for livslang læring.
5. Ny kunnskap, innsikt og løsninger med relevans for samfunns- og arbeidsliv på kort og lang sikt.
6. Partnerskap med samfunns- og arbeidsliv, og bli en rollemodell for slikt samarbeid.
7. Kompetanse og kunnskap for grønn

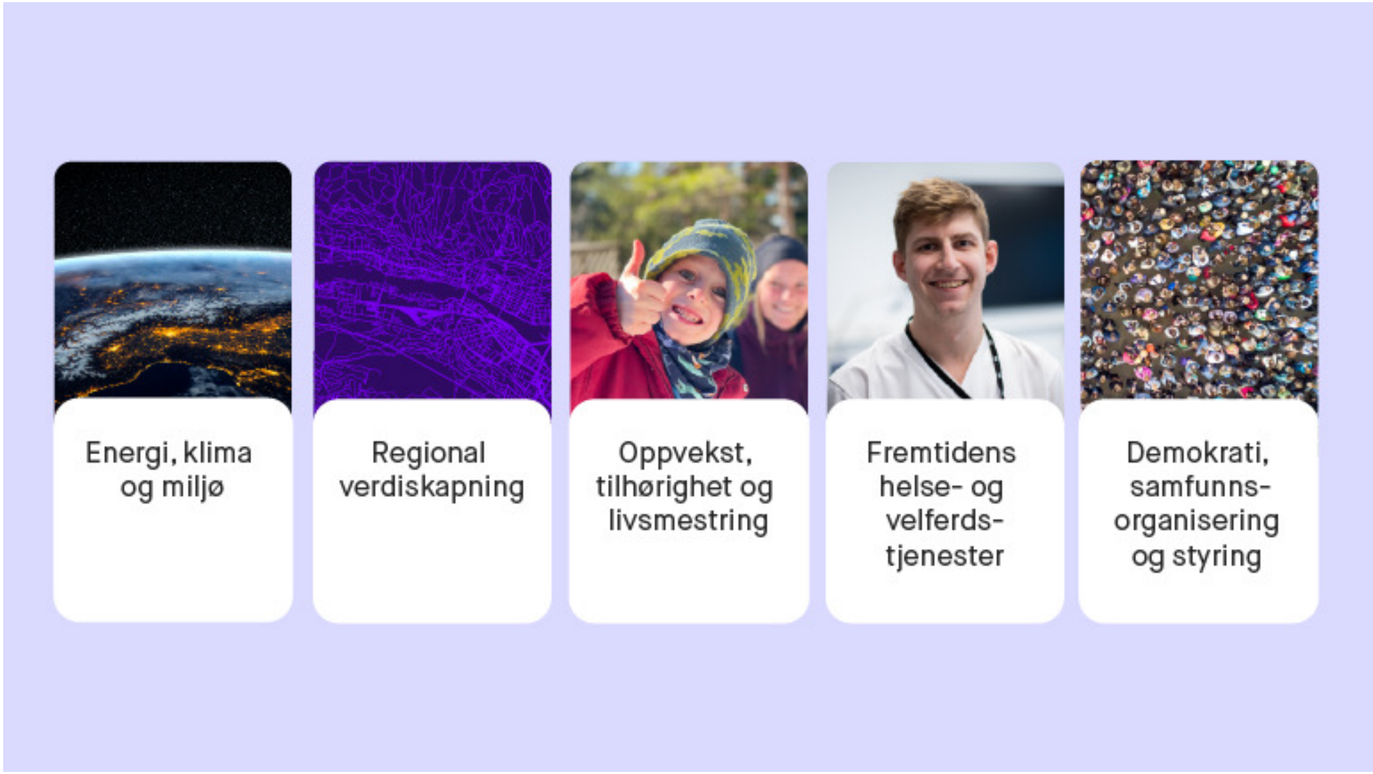
Strategiske forskningsområder for perioden 2023-2026

USNs satsingsområder for forskning

- er tverrfakultære og skal stimulere til samarbeid på tvers av fag og sektorgrenser.
- er rettet inn mot de store samfunnsutfordringene og er basert på missionstenking; FNs bærekraftsmål og regionens behov for kunnskap.
- skal bidra til bedre tverrfaglig og eksternt samarbeid, økt bidrags- og oppdragsfinansiert aktivitet (BOA), og skape synergier mellom forskning og utdanning.

Den fysiske campusutviklingen ved USN skal gjennomføres i tett dialog med fakultetene. Fysisk infrastruktur skal understøtte og tilrettelegge for de strategiske forskningssområdene.

Gjennom planer for videreutvikling av campusene identifiserer vi hvilke endringer og investeringer som er nødvendige for å ivareta den faglige og forskningsmessige hovedprofilen på den enkelte campus.

Sentrale eksterne føringer

Langtidsplan for forskning og høyere utdanning 2023–2032: Kapittel 9 omhandler Universitets- og høyskolebygg. Kunnskapsdepartementet (KD) fremhever at arealene vi har må brukes på best mulig måte, gjennom å tilrettelegge for effektive lokaler som støtter virksomhetenes formål. Videre pekes det på:

- Utviklingen innenfor forskning og utdanning krever at man løpende må vurdere å tilpasse rom og bygg og den tilhørende organiseringen av tilbud og aktiviteter.
- Fremtidens utdanning bør kombinere fysisk tilstedeværelse og et digitalt tilbud på en måte som fremmer læring, læringsmiljø, fleksibilitet og bærekraft.
- Den fysiske og teknologiske infrastrukturen må legge til rette for en undervisning som er både fysisk, heldigital og hybrid. Campusutvikling og undervisnings-arealer må tilpasses ulike studiesituasjoner.
- Arealer og digitale løsninger må utformes slik at de understøtter både individuelt arbeid og gruppearbeid i åpne og mer «uformelle» områder

Meld. St. 40 (2020–2021) Mål med mening— Norges handlingsplan for å nå bærekraftsmålene innen 2030: 2030-agendaen er verdens handlingsplan for bærekraftig utvikling. 2030-agendaen er konkretisert gjennom 17 bærekraftsmål og 169 delmål, og handler om å oppnå bærekraftig utvikling langs tre dimensjoner: økonomisk, sosialt og miljømessig.

Stortingsmelding 16 og Kultur for kvalitet i høyere utdanning (2016-2017): *«Regjeringen forventer at fagmiljøene i mye større grad enn i dag bruker undervisningsformer hvor studentene har en aktiv rolle, og at de bruker digitale hjelpemidler og ny teknologi der det er hensiktsmessig og mulig.»*

Utdanning for omstilling — Økt arbeidslivsrelevans i høyere utdanning (2020-2021): Stortingsmeldingen peker på fire innsatsområder:

1. Aktørene må styrke samarbeidet på tvers av sektorene og på flere nivå
2. Høyere utdanning må bli mer åpen og tilgjengelig for flere
3. Vi må øke bruken av studentaktive lærings- og undervisningsformer
4. Vi må ha mer og bedre praksis

Instruks for bygge- og leiesaker: Formålet med instruksen er å sikre god saksforberedelse og styring med bygge- og leiesaker i statlig sivil sektor, slik at det mest gunstige leiealternativet for staten blir valgt. Den gjelder ved inngåelse av avtaler om leie av lokaler, både i markedet og internt i staten. Instruksen gjelder også ved byggeprosjekter, ombygging og rehabilitering. Instruksen stiller krav til at det gjennomføres markedssøk og utredning ved behov for nye lokaler, eller ved behov for forandringer i eksisterende lokaler. Utredningen skal ivareta hensynet til effektiv areal- og ressursbruk, og skal gi oppdragsdepartementet grunnlag for beslutning om hvilket konsept som skal velges for lokalbehovet, ref. utredningsinstruksen av 19. februar 2016.

Tildelingsbrevet fra Kunnskapsdepartementet: I tildelingsbrevet til USN i 2023 står det:

- *«Universiteter og høyskoler skal ha campusutviklingsplaner som legger grunnlag for prioritering av oppgraderings- og byggeprosjekter. Flercampusinstitusjoner bør også ha en overordnet campusstrategi.»*
- *«Norge skal kutte 55 prosent av sine klimagassutslipp innen 2030. Virksomhetene underlagt KD skal gjøre sin del og være ledende så langt det lar seg gjøre i dette arbeidet.»*

Utviklingsavtale for UNS 2023 – 2026: Utviklingsavtalen mellom KD og USN definerer 3 mål for USN:

Mål 1 - Være et **åpent universitet** som tilbyr arbeidslivsintegrerte og fleksible utdanninger.

Mål 2 - Være et **framtidsrettet universitet** som bidrar til en kunnskapsbasert, kritisk reflektert og bærekraftig samfunnsutvikling i dialog med samfunns- og arbeidsliv.

Mål 3 – Være **et nyskapende flercampusuniversitet** som samarbeider tett med samfunns- og arbeidsliv i regionen.

En bærekraftig, kostnadseffektiv og samordnet bygg- og eiendomsforvaltning; Strategi for bygg og eiendom i statlig sivil sektor (2021): Et av formålene med strategien er å oppnå statlige lokaler som fremmer effektiv tjenesteproduksjon og reduserte leiekostnader. Staten tar samfunnsansvar gjennom bygge- og eiendomspolitikken for å oppnå effekter på områder som klima, miljø, arbeidsliv, digitalisering og stedsutvikling. Tiltak 27: Staten skal utnytte eksisterende bygningsmasse og sikre gjenbruk av fraflytta eiendom. Når det oppstår nye behov for lokale, skal staten i hovedsak bruke den eksisterende bygningsmassen. Det innebærer at statlige virksomheter må vurdere potensialet for å effektivisere, utvikle og oppgradere funksjonaliteten i eksisterende lokale.

Relevante interne retningslinjer og policyer

USNs miljøpolicy: USNs miljøpolicy inneholder delmål for HMS-arbeid, transport, energi, avfall, innkjøp og etikk. Miljøpolicyen synliggjør også behov for overordnet koordinering, miljøfaglig kompetanse, samt at de målene og tiltakene som foreslås må vedtas, organiseres og iverksettes, og at den enkelte ansatte og student i alle tilfeller vil være en viktig bidragsyter for at mange av tiltakene skal lykkes. Miljøpolicyen skal revideres i 2024.

USNs reisepolicy for jobbreiser: USNs reisepolicy sier at ut fra klimahensyn skal nødvendigheten av en reise alltid vurderes før den foretas. Reisen skal etter en samlet vurdering foretas på den for staten hurtigste, rimeligste og mest miljøvennlige måte, så langt det er forenlig med en effektiv og forsvarlig gjennomføring av reisen. Universitetet oppfordrer alle ansatte til å reise kollektivt. Der det er inngått innkjøpsavtaler for reiseområdet, plikter arbeidstaker å benytte disse.

I praksis vil det svært ofte være motsetninger mellom hvilke reisealternativer som er hurtigst, rimeligst og mest miljøvennlig, og reisepolicyen prioriterer ikke.

Retningslinjer for medbestemmelse og medvirkning som har betydning for de ansattes fysiske arbeidssituasjon (Utkast, ikke besluttet): Dokumentet gir oversikt over arbeidsgivers formelle plikt til å ivareta medbestemmelse i saker som kan få vesentlig betydning for de ansattes fysiske arbeidssituasjon ved USN, det vil si saker knyttet til

- planlagte og pågående byggeprosjekter
- valg av arbeidsplasskonsept
- disponering av arealer til arbeidslokaler, stillerom, hvilerom og spiserom i nye, leide eller ombygde lokaler
- fordeling av kontorer og arbeidsplasser
- Parkering

Policy for eksterne aktørers bruk av USN's lokaler: Det ligger i vårt samfunnsoppdrag å tilrettelegge for aktivitet på campusene. Vi ønsker å skape møteplasser for studenter, næringsliv, offentlig virksomhet og frivillige organisasjoner. Vår policy regulerer eksterne aktørers bruk av våre lokaler Den omfatter retningslinjer for utleie av rom og retningslinjer for kommersielle aktørers fysiske markedsføring i fellesområder.

Rammebetingelser for kontorfordeling og kontorbruk: Alle institusjoner i sektoren er underlagt krav om arealeffektivisering. Kontorsituasjonen ved flere av USNs campuser er meget trang og universitetet har pålegg fra departementet om å redusere arealet til kontorer. I retningslinjene "Praksis for medbestemmelse i kontorfordelingssaker ved USN" vedtatt i 2018 er det fastsatt følgende rammebetingelser for kontorfordeling og kontorbruk:

- I kontorfordelingssaker tilstrebes det at ansatte ved samme organisasjonsenhet sitter mest mulig samlet. Ansatte med arbeidsoppgaver som er like kan også samlokaliseres på tvers av organisatoriske enheter.
- Som hovedregel vil ansatte i mer enn 50 % stilling og arbeidsoppgaver som i primært ivaretas på hovedarbeidsstedet, få tildelt en fast kontorplass.
- Ansatte får kun fast kontorplass på en campus.
- Ansatte vil kunne få tildelt kontorplass i enekontor, felleskontor eller i kontorlandskap.
- Virksomhetens behov kan tilsi at det er behov for at ansatte bytter kontorplass.
- Ansatte skal holde tildelt kontor og kontorplass ryddig når man ikke er tilstede slik at det er mulig for andre medarbeidere å benytte kontorplassen.

Det planlegges igangsatt et arbeid med å utvikle prinsipper for et overordnet arbeidsplasskonsept ved USN. En oppdatering av ovennevnte retningslinjer vil innlemmes i dette konseptet.

Helhetsplaner for sosiale soner: USN startet i 2020 et arbeid med videreutvikling av campusenes sosiale soner og spisesteder.

Formålet er å skape mer levende campus, flere bruksområder på fellesarealene og økt trivsel. En viktig føring for arbeidet er å utvikle soner som kan bidra til trivsel og tilhørighet, og også motvirke ensomhet.

Sonene skal være varierte, og skal også omfatte "privatiserte" plasser som innbyr både til å jobbe eller ta del av fellesskapet om man er alene.

Gjennom prosjektet er det utviklet helhetsplaner som gir tydelige føringer for fargebruk, materialvalg og annet. De sosiale sonene skal blant annet inneholde individuelle plasser, overraskende elementer, privatisert miljøer, miljøbelysning og organiske former.

Så langt er minst ett område på hver campus oppgradert. Erfaringene så langt viser at tiltaket virker etter intensjonen. Sonene tas i bruk umiddelbart etter lansering og benyttes fra morgen til kveld. De brukes både av enkeltvis og i grupper. Arealer som tidligere ble lite brukt, brukes nå til mange ulike aktiviteter, både arbeid og rekreasjon, spisested og arrangementer.

Helhetsplanene vil på sikt inngå som en del av et større prosjekt som omfatter studentenes formelle og uformelle fysiske læringsmiljø.

Handlingsplan for inkluderende læringsmiljø (2018-2023)

Alle studenter har lik rett til utdanning, og et godt læringsmiljø tar hensyn til mangfoldet i studentpopulasjonen. Høyskoler og universiteter er lovpålagt å ha en plan for inkludering av studenter med nedsatt funksjonsevne, og med tiden har fokuset blitt endret fra å utelukkende omhandle studenter med funksjonsnedsettelser til å omhandle læringsmiljøet til alle våre studenter.

Planen identifisere barrierer for et inkluderende læringsmiljø, foreslår tiltak som kan bidra til å bygge ned disse barrierene og ansvarliggjør seksjoner og avdelinger.

Planen bør revideres i 2024.

3

Utviklingstrekk i UH-sektoren

I dette kapittelet har vi oppsummert sentrale trender og utviklingstrekk i UH-sektoren som vi må ta hensyn til i campusutviklingen.

Videre har vi beskrevet studieporteføljens betydning for den fysiske campusutviklingen, campusenes plass i regional nærings- og samfunnsutvikling og oppsummert undersøkelser om studenttilfredshet og intervjuer med ansatte og studenter.

Universitetet i Sørøst-Norge

Trender og utviklingstrekk i UH-sektoren

Nasjonale og internasjonale trender og utviklingstrekk påvirker universitetene og innebærer både nye utfordringer og muligheter. Når vi planlegger for morgendagens campus må vi sette oss inn i disse trendene og forsøke å forstå hvordan vi kan møte utfordringer, benytte muligheter og tilrettelegge for endringer i utviklingen av de fysiske miljøene. Her er en kort beskrivelse av utviklingstrekk og trender som direkte eller indirekte påvirker USNs campusutvikling:

Demografien tilsier at det blir nedgang i ungdomskullene mot 2040, og de innenlandske flyttemønstrene fører økende andel av den unge voksenbefolkningen til byene. USN har de siste årene hatt nedgang i søkertallene. Vi kan derfor forvente færre studenter i de yngste aldersgruppene framover. Samtidig kan også andre faktorer, for eksempel økt arbeidsledighet, påvirke denne utviklingen og føre til at flere søker høyere utdanning.

Økt behov for fleksible utdanninger: Kunnskap og kompetanse er avgjørende for å løse dagens store samfunnsutfordringer. Den teknologiske og demografiske utviklingen og nye kompetansebehov i arbeids- og næringslivet forsterker behovet for mer og oppdatert kompetanse i den samlede arbeidsstyrken. Samtidig står flere i arbeid lenger. Antall voksne studenter vil øke, og det blir også økt økt behov for fleksible utdanningstilbud og etter- og videreutdanning.

Den økonomiske situasjonen for UH-sektoren generelt og USN spesielt er preget av at bevilgningene vil ha en realnedgang i årene fremover. Det vil være ønskelig med mer fleksibilitet i husleieavtaler framover, slik at vi enklere kan tilpasse oss endringer i studenttall og aktivitetsnivå på campus, noe som også må ses i sammenheng med at en stadig større andel av studietilbudene er nett- og samlingsbaserte.

Teknologisk utvikling: Vi står overfor en teknologisk utvikling som gjennomgripende endrer måten vi arbeider, lever og samhandler på. Dette innebærer omfattende endringer i utdanningssektoren. Universiteter og høyskoler må for eksempel møte de store endringene i studievaner og læringspreferanser som digitaliseringen driver fram. Teknologiutviklingen gir mulighet til å arbeide og studere fra hvor som helst, når som helst, og ny teknikk muliggjør nye undervisningsformer.

Klimakrisen er vår tids store utfordring. Natur- og klimaendringer presser frem behov for å utvikle bærekraftige løsninger. Høyere utdanning har en viktig rolle ved å bidra med innovasjon, forskning og kompetanse i de omfattende samfunnsendringene vi står overfor. Forskning og høyere utdanning står sentralt i utviklingen av et bærekraftig samfunn – miljømessig, sosialt, kulturelt, økonomisk og politisk. Det er viktig at vi også selv er i forkant på området og sørger for bærekraftig drift av våre egne campuser.

Globalisering har ført til tettere samarbeid og større avhengighet mellom verdens land, og også til raskere innovasjon og global konkurranse. Ved USN er internasjonalt samarbeid en stadig viktigere del av arbeidet. Universitetet jobber aktivt for at studentene skal dra på utveksling og/eller skaffe seg internasjonal erfaring og har mange internasjonale studenter på de engelskspråklige masterutdanningene.

Endret geopolitisk situasjon: De siste årenes endringer i den geopolitiske situasjonen utfordrer oss med tanke på å opprettholde sikkerheten og verne om våre verdier på campusene. Dette er en situasjon som må forventes å vare.

Internasjonaliseringen påvirker høyere utdanning på mange ulike områder. Markedet får større betydning og private og lokale alternativer til utdanningssystemer utvikles. Dette gir studentene større fleksibilitet og flere valgmuligheter.

Studentenes valgmulighet øker også nasjonalt. I tråd med regjeringens ambisjon om å tilrettelegge for høyere utdanning i distriktene, utvikler universiteter, høyskoler og fagskoler nye utdanningstilbud i distriktene for å møte arbeids- og næringslivets behov lokalt.

Økt konkurranse om studentene: Universitetet befinner seg derfor på en nasjonalt og internasjonal arena med økt konkurranse om studentene og talentene. Disse trendene aktualiserer behovet for fleksibilitet og skalerbarhet i tilbud og arealbehov.

Både nasjonalt og internasjonalt er politikere og samfunn i større grad opptatt av nytteaspekter i både forskning og utdanning. Siste års politikk uttrykker tydelige forventninger om at universiteter må bidra mer til samfunnsutviklingen, og i større grad prioritere samfunnets kompetansebehov.

Stortingsmelding for høyere utdanning " Utdanning for omstilling — Økt arbeidslivsrelevans i høyere utdanning (2020-2021)" gir svært tydelige forventninger om styrket samarbeid og samhandling på tvers av fag, sektorer og for å oppnå dette målet.

Økt bevissthet om verdien av samhandling på tvers av fag, sektorer og virkeområder preger utviklingen både nasjonalt og internasjonalt. Det er behov for økt kunnskapsdeling og tverrfaglighet for å stimulere til nyskaping og innovasjon.

Studieporteføljens betydning for fysisk campusutvikling

USN har som ambisjon å intensivere arbeidet med fornyelse og omlegging av studieporteføljen. Rapporten «Helhetlig utvikling av studieporteføljen ved USN» (styresak 70/23) og «Premisser for framtidig utvikling av studieporteføljen» (styresak 19/24) beskriver de nye premissene for framtidig utvikling av studieporteføljen og også en modell for omfordeling av studieplasser mellom fakulteter og campuser.

Arbeidet, som har som formål å sikre en bærekraftig studieportefølje ved USN, vil være en viktig premissgiver for den videre utvikling av USNs campuser.

Beslutninger om hvilke programmer som skal etableres på de enkelte studiestedene, vil være sentralt for den langsiktige utvikling av den fysiske campusen og læringsfasilitetene der. Studieprogrammene som tilbys, skal ha nødvendig infrastruktur. Det betyr at fagspesifikk infrastruktur som laboratorier, ferdighetstreningsrom, verksteder mm. må være tilgjengelig der disse er en del av læringsaktivitetene i programmet. Det samme gjelder for valg av forskningsprofil på USNs campuser.

Dimensjonering og utforming av fasilitetene på campusene må også tilpasses fordelingen mellom campusbaserte og nett- og samlingsbaserte studier.

Ettersom USN ønsker større fleksibilitet framover, vil fordelingen mellom campusbaserte- og nett- og samlingsbaserte tilbud variere noe over tid. Økt variasjon i antall studenter som studerer på campus eller på nett- og samlingsbaserte tilbud, gir behov for fleksibilitet i rom og fasiliteter, og også mulighet for å kunne skalere campustilbudene opp og ned.

Vi må også ta høyde for at studentene som kun har korte opphold på campus også har behov for litt andre sosiale tilbud enn studentene som er campus på daglig basis.

Premisser for framtidig utvikling av studieporteføljen

For å oppnå økt handlingsrom for strategiske og langsiktige prioriteringer og dimensjonering av studieporteføljen, har styret ved USN besluttet at arbeidet med omlegging og fornyelse av USNs studieportefølje skal intensiveres.

Dette skal gjøres i tråd med vedtatte presiseringer og vitalisering av SEFØ-modellen. Videre er det besluttet kriterier og modell for omfordeling av studieplasser mellom fakulteter og mellom campuser som har sitt utgangspunkt i følgende områder:

- Forsterket målgruppetenkning og levende campuser
- Styrke profesjonsorienteringen og arbeidslivsrelevansen i utdanningene
- Satsing på omstilling, nyskaping og bærekraft
- Økt grad av tverrfaglighet
- Økt satsing på fleksible utdanninger
- Vurdere behovet for parallelle studieprogram
- Vurdere masterporteføljen

Styret har også besluttet at det på grunnlag i styrets behandling utarbeide et samlet policydokument for videre utvikling av studieporteføljen ved USN.

Videre har styret påpekt at det med utgangspunkt i studentenes ønske om gode, fysiske læringsmiljøer og resultatene fra SHOT, mener det er viktig å prioritere campusbaserte program framfor nett- og samlingsbaserte studieprogram, spesielt på bachelornivå og for program som er rettet mot heltidsstudenten.

Campusenes plass i regional nærings- og samfunnsutvikling

USN har som ambisjon å styrke og videreutvikle vår regionale forankring. Kunnskapsutvikling og nyskaping skal skje i partnerskap med privat næringsliv, offentlig forvaltning, kapital, entreprenører og akademia.

Vår ambisjon er å samarbeide med aktørene i de stedsspesifikke verdiskapende økosystemene på studiestedene Kongsberg, Horten, Drammen, Midt-Telemark, Grenland og Ringerike. Som en integrert del av økosystemene skal vi bidra til å utvikle regionen basert på de fortrinn som finnes og potensialer vi i fellesskap identifiserer. Erfaring både nasjonalt og internasjonalt viser at navet i disse økosystemene gjerne er akademia, og at en fysisk samlokalisering av aktørene i økosystemet også er en suksessfaktor

Utviklingsprosjektet USN Kultur omfatter viktige kulturutviklingsprosjekter som er særlig knyttet til studiestedene Notodden, Bø og Rauland.

Våre åtte campuser gir et godt utgangspunkt for å være tett på næringslivet. Vi samarbeider blant annet med store og mindre selskaper innen industri og næringsliv i regionen, nasjonalt og internasjonalt om forskning. Også etter- og videreutdanning innenfor økonomi, ledelse og innovasjon er sentralt. Og regionens skoleeiere, kommuner, barnehager og helseforetak og frivillige organisasjoner er blant våre samarbeidsaktører for prosjekter, forskning, etter- og videreutdanning, praksis i utdanningen og annet.
USNs rolle som samfunnsutvikler, innovatør og pådriver innebærer at vi har et bredt sett av roller innenfor disse områdene:

- Bidra til bærekraftig samfunnsutvikling og verdiskaping
- Bidra til kvalitet og effektivitet i offentlige tjenester
- Fylle kompetansegapet – employability
- Øke studietilbøyeligheten
- Møte studentene med attraktive lærings- og studentmiljø
- Tilby videre- og etterutdanning
- Fremme forskningsdrevet innovasjon
- Møte ulike brukergruppers kunnskapsbehov
- Bidra til teknologisk utvikling

Alle USNs campuser har en samfunnskontakt som bidrar til universitetets rolle som lokal og regional samfunnsutvikler. Samfunnskontaktene er et naturlig bindeledd mellom eksternt arbeids- og samfunnsliv og studiestedets institutter og fagmiljøer.

Den videre utviklingen av våre campuser må tilpasses rollen(e) vi har som del av det stedstilpassede økosystemet og dets egenart. Campusene skal være en sentral arena som tilrettelegger for verdiskapende møter internt, og med aktører i omverdenen.

Figuren illustrerer de stedstilpassede verdiskapende økosystemene som USN samspiller med
på studiestedene Kongsberg, Horten, Drammen, Midt-Telemark, Grenland og Ringerike.

Studenttilfredshet

SHoT og andre studenttilfredshetsundersøkelser

Undersøkelser og rapporter viser at en del utviklingstrekk de siste årene hatt negative konsekvenser for studentenes trivsel og psykiske helse. Dette er ytterligere forsterket etter pandemien.

Et hovedtrekk fra studentenes helse- og trivselsundersøkelse (SHoT) fra 2022 er at et økende antall studenter rapporterer alvorlige psykiske plager. I SHoT-undersøkelsen scorer alle USNs campuser under landsgjennomsnitt når det gjelder tilfredshet med studiebyen. Campus Notodden, Drammen, Vestfold (for menn) og Kongsberg (for kvinner) ligger over landsgjennomsnittet når det gjelder tilfredshet med det fysiske læringsmiljøet. Bildet er imidlertid ikke entydig. På studentum.no's liste over Norges beste studentbyer, der kommende, nåværende og tidligere studenter vurderer hva som er viktigst når de velger hvor dere vil studere, kom Bø på førsteplass i 2022 og Rauland på 4.plass i 2023.

Studentene på Bø er ut fra SHoT-undersøkelsen mest tilfreds med studentmiljøet, mens øvrige campus ligger under landsgjennomsnittet i . Samtidig har tilfredsheten med studentmiljøet økt ved alle campusene, bortsett fra Bø sammenlignet med resultatene fra 2018.

Resultatene på indeksen «Faglig og sosialt læringsmiljø» hadde en nedgang fra 3.8 i 2019 til 3.5 i 2022 (Studiebarometeret 2022).

Behov for tiltak for å skape økt fellesskap og trivsel

På bakgrunn av de samlede utviklingstrekkene har USN gjennomført mange ulike tiltak som skal bidra til fellesskap og trivsel, og også motvirke ensomhet. Et av målene er å skape relasjoner mellom studentene og også mellom studenter og ansatte tidlig i semesteret, med sikte på å imøtekomme studentenes behov for bedre faglig og sosialt læringsmiljø.

Det er stor variasjon mellom campusene og fagmiljøene ved USN. Rektor har etterspurt institusjonelle tiltak som skal sikre en mer felles tilnærming for studentoppfølgingen, uavhengig av campustilhørighet. Det er iverksatt flere tilbud som skal gjelde alle studenter på USN, blant annet OLA-ordningen (Onboarding Learning Alliance), verktøykasse for etablering av linjeforeninger, etablering av førstesemesterutvalg og nye felles rammer for studiestartsuka.

Økt utfordring med rekruttering til studentfrivillighet

SHoT-undersøkelsen viser også en drastisk reduksjon i studentfrivilligheten på nasjonalt nivå. Dette er en utvikling USN har erfart over flere år.

Studentfrivilligheten bidrar til inkludering, positive nettverk rundt studentene, faglig medvirkning og økt aktivitetstilbud - noe som igjen fører til mer tilhørighet og trivsel.

Ledelsen ved USN har vedtatt flere tiltak for å skape endring og øke engasjementet. Relevante tiltak for campusstrategien er blant annet å «tilby studentfrivilligheten trygge rammebetingelser», «koble linjeforeningene tettere på fagpersoner» og «samarbeid med studentfrivilligheten om bruk av lokaler».

Innspill fra studentene

Studentenes campusledere har i sine innspill til campusstrategien løftet fram betydningen av god logistikk, tilpassede servicetilbud og et godt læringsmiljø for arbeid og sosialt liv på campus. God logistikk handler om alt fra god ivaretakelse i oppstarten, for eksempel god skilting og informasjon og noen å spørre om man lurer på noe, til sentral plassering av studentarealer og ulike studenttilbud. Gode servicetilbud omfatter blant annet et godt og rimelig mattilbud som er tilgjengelig på campus både på dag- og kveldstid.

Et godt læringsmiljø omfatter tilgjengelige og attraktive arealer både for arbeid og sosialt liv. Studentene har behov for egne soner for konsentrasjonsarbeid, samarbeid og sosialisering, inkludert studentfrivilligheten, som har avgjørende betydning for å skape liv og trivsel på campus. Videre har det stor betydning at arbeidssonene har oppdatert og moderne utstyr, og at de ligge i nærheten av sosiale soner.

Studentene melder at sambruk av lokaler med eksterne aktører kan være utfordrende. Dette fører til at campusene fylles opp med mennesker som ikke er studenter, og det kan være utfordrende å ivareta studentenes særskilte behov i felles lokaler.

Økt tilstedeværelseslyst har sammenheng med tilhørighet og opplevelse av å være del av et levende og attraktivt studentmiljø på campus. Studentene er opptatt av at campus er et sted hvor man også ønsker å bare "henge". Det fordrer gode og estetiske arealer for ulike typer aktiviteter, både innendørs og utendørs. For å balansere studier og et sosialt liv, bør det tilrettelegges for lek og moro, og også for hvile og stillerom. Gode arealer hvor man kan samles til studentaktiviteter på kveldstid, er viktig for å tilrettelegge for godt studentfellesskap,
(Se også vedlegg 1: Oppsummering av workshop om campusstrategien 27. 09.23)

Egenskaper ved bygg og eiendom som ble framhevet i intervjuene

For å få informasjon om hva studenter og ansatte opplever som attraktivt, har vi snakket med noen ansatte og studenter om dette. Det er gjennomført fem gruppeintervjuer på grupper med 2 – 4 deltakere fra USN, studenter og Studentsamskipnaden i Sørøst-Norge (SSN). Både vitenskapelige og administrativt ansatte er intervjuet. I tillegg til noen studenter og ansatte i SSN.Totalt 16 personer ble intervjuet.

Vi spurte om, etter din mening, er de viktigste egenskapene ved bygg og eiendom (inkludert geografisk plassering og uteområder) for at USN skal være et attraktivt studiested/ arbeidssted. Det vi fikk høre er kort oppsummert under.

- Campus må være tilgjengelig, uavhengig av om du bor på campus eller ikke. Det skal være enkelt å komme til og fra, lett å komme til nærmeste by. Det er også viktig med tilgjengelig tilbud, det vil si kort avstand til butikker og annet tilbud. Ble også pekt på at tilgang til byggene for studenter og ansatte på tvers av campus kunne vært flott.
- Campus må være kompakt, det bør ikke være for lang avstand mellom byggene, og studentboliger bør være i tøffelavstand til campus.
- Det bør tilrettelegges for å være på campus hele dagen og kvelden. Slik at vi er synlig for hverandre. Slik at vi treffer folk når vi er på campus. Legge til rette for steder hvor du kan føle deg velkommen uansett om du kommer i gruppe eller alene.
- God balansen mellom arenaer for samtaler og samvær og steder for fokustid og konsentrasjon. Arbeidsplasser med kafepreg i mellomrommene. Mulighet for å ta korte arbeidsøkter på vei fra det ene til det andre.
- Fleksible lokaler som kan tilpasses endringer og nye krav, og der f.eks. vegger kan flyttes uten at alt må gjøres på nytt. Campus må også være brukbart for samlingsbaserte studier.

- Gode uterom for rekreasjon og fysisk aktivitet. Naturen og grønne lommer er verdifulle i undervisningssammenheng og rekreasjon, viktig i et helseperspektiv. Det fremmer fysisk aktivitet, og gir bedre læring.
- Estetikk gir identitet og særpreg, viktig for å ha lyst til å være der. Helst med særpreg på det enkelte campus.
- Teknisk infrastruktur må være tilfredsstillende. Som gode akustiske forhold, gode lysforhold. Ventilasjon – frisk og god luft og at digitalt utstyr er oppdatert.

Videre ble det spurt om hvordan du mener USN ligger an med tanke på disse egenskapene i dag. Kort oppsummert er det er stor variasjon på de ulike studiestedene i dag. Utover det kom det enkelte innspill, oppsummert under.

- Vestfold og Drammen ble trukket frem som studiesteder med mange gode kvaliteter.
- Ikke alle adgangskort fungerer på tvers av alle studiesteder i dag.
- Kollektivtilbudet ikke er tilfredsstillende på flere campus.
- Det mangler grupperom på alle campuser.
- Sambruk med andre aktører kan begrense tilgjengeligheten og bruken. Døgnåpne bygg kan være vanskelig å få til i bygg med andre kommunale aktører eller tjenester. Mange retningslinjer for bruk av vegger, og kan gjøre det vanskelig å få informasjon ut for studentorganisasjonen.
- På noen campus fungerer ikke infrastrukturen, varelevering o.l så godt. Noen steder er det lang avstand mellom de ulike tjenestene fra SSN. Vanskelig å samlokalisere tjenester. Øker merkostnad til drift for SSN. Fungerer ganske godt i Drammen og på Ringerike.

- Trenger plasser hvor du både kan jobbe og slappe av. Dronesonen er et godt eksempel, blir brukt til spesifikke praktiske fag og i tillegg kan man sitte her å samarbeide eller være sosiale. Oppstår en faglig utveksling i dette rommet.

Videre spurte vi om hvor viktig mener du at de fysiske omgivelsene (plassering, bygg, uteområder) er for at USN skal leve etter sine verdier og nå sine målsettinger.

- Det er ikke nok å bare si at vi skal være gode på bærekraft, vi må handle som vi sier. Vi skal legge til rette for riktige valg i egen atferd, samtidig som vi gir studentene den kunnskapen de trenger om bærekraft. Lokalisering og transport er svært viktig. Velge materialer og løsninger og bygg som vil vare over tid.
- Undervisningsformer er i endring og dermed andre behov for fysisk infrastruktur til undervisning. Studentene er ikke interessert i kun enetale og forelesninger. Ønsker studentaktive læringsformer, for eksempel å se innspilte forelesninger først, deretter møtes for diskusjon og gruppearbeid.
- Viktig for arbeidslivsrelevans og lokal tilknytning at USN henvender seg til omgivelsene og inviterer inn, åpner opp og viser fram. Gjennom åpne forelesninger, låne ut lokaler til nærings- og samfunnslivet, dele laboratorier, arrangementer og åpne dager.
- Lokalene våre må tilpasses næringslivet ettersom USN selger prosjekter til industrien, og tilpasser laboratorier og forskningsområder til industrien og felles prosjekter.
- Bygg kan ivareta VI-følelsen, og bidra til å bygge identitet og tilhørighet.
- Attraktive lokaler og levende campus er kjempeviktig for at USN skal tiltrekke seg både studenter og ansatte. Uten dem når man ikke de strategiske målene. Samtidig kan vi ha topp miljø i slitne omgivelser – handler om organisasjonskulturen og godt arbeidsmiljø, men lettere å få til godt miljø hvis man har steder å være

4

Arealutvikling i UH-sektoren og ved USN

I dette kapitlet har vi oppsummert funn fra ekstern forskning på arealutvikling i UH-sektoren. Vi presenterer eksempler på hvordan den fysiske infrastrukturen, inkludert arbeidsplassutvikling, kan tilpasses viktige utviklingstrekk, digitaliseringens betydning for bygg og arealer og USNs tilnærming ved utvikling av et overordnet arbeidsplasskonsept.

Universitetet i Sørøst-Norge

Arealutvikling i UH-sektoren

I en komparativ fler-case studie, utført av Reinertsen for NTNU (*Fysisk utforming for rasjonell undervisning og forskning,* Havenstrøm, mfl. 2014), av nye rom, bygninger og campuser som er utformet for å dekke behovene til god og fremtidsrettet undervisning og forskning, er følgende trender innenfor undervisning og forskning, samt innovasjon og formidling indentifisert:

- *Tverrfaglighet*
- *Praksisnærhet*
- *Endring i student – lærerinteraksjon*
- *Teamarbeid og oppgaveløsing*
- *Virtuelle arbeidsformer*
- *Studentene i sentrum*
- *Mobilitet*
- *Eksperimentelle arenaer*

Undervisnings og forskningstrendene som er identifisert har gitt følgende konsekvenser for fysisk utforming:

- Attraktive og felles møtesteder for både formell og uformell læring.
- Fleksible lokaler som enkelt kan tilrettelegges for nye formål, som generelle læringsrom som støtter et bredere sett av pedagogiske metoder og er mer interaktiv.
- Sambruk for ulike aktiviteter og funksjoner, hvor samme arealer brukes av flere grupper. Spesialrom, labber o.l blir i større grad delt mellom flere. Mer tverrfaglige.
- Strategisk plassering av aktiviteter. Felles arenaer for innovasjon og tverrfaglig undervisning.
- Åpne arealer for synlighet og tilgjengelighet, inviterer til møter både på og utenfor campus – med arbeidsliv og samfunnet rundt.

Kunnskapssenter for utdanning gjennomførte i 2017 en systematisk kunnskapsoversikt (*Campusutforming for undervisning, forskning, samarbeid og læring – en systematisk kunnskapsoversikt*, Lillejord, mfl. 2017 og 2018)

Fysisk infrastruktur legger føringer for bruk: De inkluderte studiene viser at fysisk infrastruktur legger føringer for hvilke typer aktiviteter som kan foregå i ulike rom og at romutforming kan bidra til å opprettholde gamle praksiser eller hindre at nye får utvikle seg. Derfor argumenterer forskerne for at fysisk infrastruktur, utforming av rom og møbler må tilpasses de tiltenkte bruksformålene.

Betydningen av fleksibilitet: Flere av studiene peker på betydningen av fleksibilitet i utformingen av rom. Det gjelder både fleksible møbler og teknologiske løsninger. Samt fleksibel rom, som kan tilpasses ulike studieaktiviteter.

Uformelle læringsrom: Flere studier trakk frem at studenter ønsket seg flere uformelle læringsrom hvor de kan arbeide individuelt, men likevel være sammen.

Studentaktive læringsformer: Alle de inkluderte artiklene konkluderer med at institusjoner for høyere utdanning må legge om fra lærerstyrt undervisning til undervisningsmåter som støtter studentaktive læringsformer.

- *«Fysiske hindringsfaktorer, som fastmonterte møbler som er utformet slik at de signaliserer og kun muliggjør enveiskommunikasjon. Gjør at studenter søker seg til kantiner, bibliotek og cafeer hvor de kan arbeide sammen og individuelt.»*
- *«Høyere utdanning har blitt masseutdanning, noe som gjør at mer (ikke mindre) undervisning foregår i auditorier og store undervisningsrom.»*
- *«Institusjonenes undervisningstradisjon har den litt uklare betegnelsen lærersentrert, som betyr at ansatte «leverer» faginnhold til studentene, at den som underviser snakker mer enn studentene, og at studentene får for liten tid til undersøkende aktiviteter, diskusjoner, samarbeid og oppgaver. Ny og interaktiv teknologi kan få ansatte til å forandre undervisningspraksis, men dette forutsetter at ledelsen ikke bare går foran, men også gjør det som trengs i slike omleggingsprosesser. Det innebærer for eksempel å se til at ansvaret for omleggingen ikke ligger på den enkelte underviser, men er institusjonsforankret i ledelsen på alle nivåer. I tillegg til at fysiske barrierer mot en ønsket omlegging må fjernes, må også alle undervisere få nødvendig opplæring»*

Kunnskapshull på området: Arbeidet avdekket også flere kunnskapshull i forskning på området. For eksempel er det vanskelig å finne internasjonalt publisert forskning om campusutforming og synergier mellom forskning og undervisning. Lite forskning har undersøkt om investeringer som er gjort i å utforme undervisningsrom og campus for å øke samarbeid og teamarbeid faktisk har bedret studenters prestasjoner og fullføring.

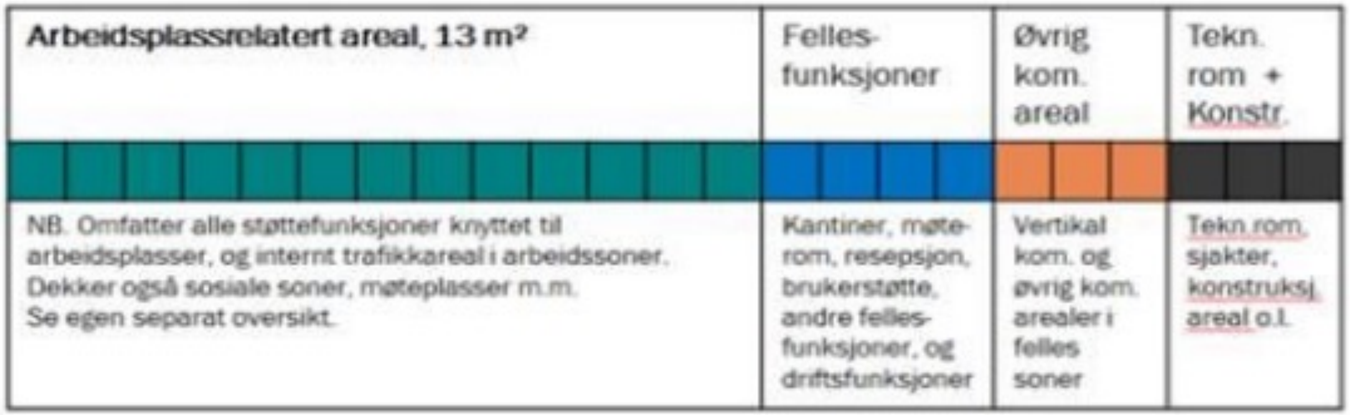
Arealnorm

Gjelder for kontordelen i nybygg for undervisnings- og høyskolesektoren. Normen kan være vanskelig å oppnå i eksiterende bygg. Gjelder ved statlige byggeprosjekter, ikke automatisk ved egenfinansierte prosjekter.

Rammer for arealbruk er på 23 kvm BTA pr. ansatt, fastsatt i Rundskriv H-2/16 fra KMD. Dette anses som en øvre grense.

Arealnormen er delt opp i flere kategorier. For UH-sektoren gjelder kun kontordelen av bygningsmassen, eller det som er kaldt arbeidsplassrelatert areal i figuren til høyre. Arbeidsplassrelatert areal utgjør opp til 13 kvm BTA pr. ansatt.

Arealnormen er et dimensjoneringsverktøy i tidligfase. Hvor hensikten er å komme frem til totalt areal tidlig i prosessen. Dimensjoneringen tar sånn sett ikke utgangspunkt i behovene til den enkelte ansatte. Dersom det er behov for å gå utover normen, må dette begrunnes særskilt i funksjonsbeskrivelsen.

Innsikter fra prosjekter innen arbeidsplassutvikling

I UH-sektoren er mange skeptiske til endring av arbeidsplassutforming, som åpne løsninger, deling av arbeidsplasser og aktivtetsbaserte konsepter. Aktivitetsbasert kontor er en arbeidsplassløsning som er tilpasset de ulike aktivitetene som brukerne (organisasjonen) har. I aktivitetsbaserte løsninger er det stor variasjon med ulike rom, slik at det blir mulighet for brukerne til å velge de omgivelsene som passer best til de oppgavene som skal løses.

I aktivitetsbaserte løsninger er det ofte delte arbeidsstasjoner slik at det blir mulighet for å tilby et større utvalg av ulike rom. Delt eierskap av arbeidsstasjoner (skrivebord og pult) deles av flere. Slike løsninger er ofte, helt eller delvis, nødvendig for å hente ut større gevinster med tanke på arealeffektivisering. Innen akademia er det bred enighet om at en høy andel enekontor er gunstig, noe som gir noe mindre muligheter for effektivisering enn i andre sektorer (Læring fra koronapandemien - Innspill til Kommunal og distriktsdepartementet knyttet til o*mrådegjennomgang av innovasjon og mer effektive løsninger – læring fra koronapandemien,* Statsbygg, 2022).

Statsbygg etablerte utviklingsprosjektet *Arbeidsplasser i akademia i 2020.* Prosjektet har som mål å utvikle kunnskapsgrunnlag, konsepter og prosesser tilpasset UH-sektorens behov og strategiske mål. *(Sammenfatning arbeidsplasser i akademia,* Eikseth (2022) for Statsbygg*).*

Viktige innsikter fra prosjektet til Statsbygg er blant annet:

- Akademia er mangfoldig. Det er behov for å utvikle et større spekter av kontorløsninger enn det tradisjonelle cellekontoret.
- Arbeidsplassutvikling må være forankret i ansattes behov.
- Medvirkning og bred forankring fra tidlig fase er avgjørende.
- Prosjekter drevet frem kun av strategiske behov for areal-/kostnadseffektivisering skaper fort misnøye og stor motstand.
- Endring av arbeidsmåter krever endring av arbeidsplassløsninger, vaner og adferd.
- Byggeprosjekt og brukerprosjekt – inkludert virksomhets- og organisasjonsutvikling - må virke sammen for å skape ønsket verdi.
- Det er behov for å utvikle prosesser, metoder og verktøy som kan bidra til fruktbare dialoger rundt fremtidige endringer og løsninger på arealmessige utfordringer.
- Flere institusjoner opplever knapphet på kontorplasser. Samtidig står mye areal ubrukt store deler av dagen. Det er derfor interessant å utforske ulike prinsipper for deling av kontorplasser, for eksempel blant ansatte med stilling under 50 prosent eller ansatte som av ulike årsaker har lav tilstedeværelse på campus.
- Potensialet vil imidlertid kunne variere noe fra fagmiljø til fagmiljø. Fordelingen mellom forskning og undervisning og hvorvidt faget er teoritungt eller mer utøvende - med stor grad av ferdighetstrening og utveksling med praksisfeltet - kan ha betydning for hvilke arbeidsplassløsninger som bør vurderes.

Fellestrekk hos prosjekter som har hatt gode erfaringer:

- «Endringer drives frem av tydelig, men lyttende ledelse som får med seg de ansatte på reisen.»
- «Det er klare og tydelige mål med prosjektet. Kunne synliggjøre verdi ved nye løsninger.»
- «God planlegging, forberedelse, medvirkning, endringsledelse og modningstid.»
- «Opplevelse av frivillighet, gjennom gode medvirkningsprosesser.»

Mangfold og behov i akademia

Akademia er mangfoldig

Vi kan dele akademia i ulike fagkategorier som kan ha en del til fellestrekk mht. arbeidsformer:

1. **Humaniora**
2. **Samfunnsvitenskap og øk/adm.**
3. **Naturvitenskap og matematikk**
4. **Teknologi**
5. **Medisin og helsefag**
6. **Landbruks-, fiskerifag og veterinærmedisin**
7. **Arkitektur og estetiske fag**
8. **Lærerutdanning**

(Statsbygg, GPA og SINTEF 2022)

Felles identifiserte aktiviteter og behov

Den akademiske arbeidsplassen skal gi plass til **ulike aktiviteter og kunne møte ulike behov.**

Aktivitetene til høyre går igjen i akademia, på tvers av fag og roller, men med **ulik vekting**. Derfor må en **grundig behovskartlegging** ligge til grunn for nye arbeidsplassløsninger (brukermedvirkningsprosess).

Arbeidsplassløsningene må støtte faktiske behov og gi god **forutsigbarhet, kontroll og kontinuitet** for de ansatte.

- **Konsentrasjon, fokus og kontinuitet**
- **Veiledning av studenter (individuelt og gruppe)**
- **Samhandling med studenter**
- **Samhandling internt**
- **Samhandling med eksterne**
- **Tilhørighet og faglig identitet**
- **Tilgang til litteratur og fagmateriell**

Et overordnet arbeidsplasskonsept for USN

Arbeidsplassene ved USN har tradisjonelt vært enkeltkontor for de fleste ansatte. Noen ansatte har arbeidsplass i felleskontor. Åpne arbeidsplassløsninger er relativt lite anvendt pr. i dag.

Kontorsituasjonen ved flere av USN sine campuser har over tid blitt trang. Samtidig har bruken av hjemmekontor blant ansatte økt betydelig etter pandemien. Mange kontorer står tomme flere dager i uken. Dette gjelder både for administrativt ansatte og faglig ansatte. I en fersk undersøkelse har forskningsinstituttet Nifu sett på bruken av hjemmekontor blant forskere før og etter pandemien. Undersøkelsen viser at økningen i bruk av hjemmekontor har vært betydelig.

Tomme kontorer ved USN sine campuser er en utfordring sett i lys av at leiekostnadene utgjør en betydelig del av universitetets samlede kostnader, samtidig som USN har fått reduserte økonomiske rammer de senere år. Sistnevnte fordrer iverksettelse av tiltak for å unngå økte husleiekostnader.

Videre er alle institusjoner i UH-sektoren underlagt myndighetskrav om bærekraft og arealeffektivisering. Statens strategi for bygg og eiendom i statlig sivil sektor gir tydelige føringer for areal- og kostnadseffektivisering.

Sett i lys av ovennevnte er det behov for at USN utvikler et overordnet arbeidsplasskonsept med generelle prinsipper som rammer inn og gir føringer for fremtidsrettede arbeidsplassløsninger ved den enkelte campus. Målet med konseptet er å oppnå kostnads- og arealeffektive arbeidsplassløsninger - i et bærekraftig perspektiv - som understøtter de ansattes arbeidsprosesser og behov, og som samtidig skaper et godt arbeidsmiljø og tilstedeværelseslyst ved den enkelte campus.

Et overordnet arbeidsplasskonsept vil ha grensesnitt mot utvikling av arbeidsplassløsninger ved den enkelte campus. Det vil alltid ligge ulike forutsetninger og behov til grunn ved den enkelte campus, noe som krever at det utvikles en tilpasset kontorløsning for hver campus innenfor rammene av et besluttet overordnet konsept.

Arbeidsplasskonsept - definisjon

Et arbeidsplasskonsept kan forstås som fysisk kontorløsning og hvordan kontorløsningen skal brukes, herunder om det skal være enkeltkontor, delte kontor eller åpne løsninger, valg av dekningsgrad og hvorvidt det skal være faste plasser eller fritt plassvalg, m.m.

Digital utvikling og utforming av bygg

Den digitale utviklingen har betydning for hvordan bygg og areal ved USN sine campuser bør brukes, utformes og driftes i fremtiden. Høy kvalitet i vår utdanning krever lokaler, gode støttefunksjoner og opplæring som understøtter moderne undervisningsformer og et godt læringsmiljø.

Fleksible, uformelle og hybride læringsrom
Dagens studenter i høyere utdanning er rutinerte teknologibrukere. De er vant til interaktive medier og fleksible læringsformer. De etterspør uformelle og fleksible læringsrom, både når det gjelder romløsninger og arbeidsmåter, der de har enkel adgang til mat og drikke, kan sitte komfortabelt og være del av et sosialt miljø. Samtidig ønsker de å arbeide individuelt eller sammen, og holde kontakt med digitale nettverk.

Studentene bruker i mindre grad enn før lesesaler og undervisningsrom til faglig arbeid. De er mindre avhengig av fysisk tilstedeværelse på campus enn tidligere. Ny teknologi gjør det mindre viktig hvor og når de lærer. I økende grad kan studier foregå uavhengig av tid og sted, noe som påvirker studentenes forhold til campus.

Selv om studentene i større grad enn tidligere kan bestemme når og hvordan de skal studere, er de likevel avhengige av fysiske og virtuelle møteplasser hvor de kan diskutere med medstudenter og konsultere veiledere og undervisere. De vandrer fysisk og virtuelt mellom ulike emner, i stadig bevegelse.

Nye lærings- og undervisningsformer legger opp til mer samarbeid, diskusjon og problemløsning. Når læring i økende grad blir assosiert med problemløsning, kan teknologibruk støtte mer interaktive undervisningsmåter og åpne for metoder som blended learning, flipped classroom, samarbeidslæring, teambasert læring og case- eller problembasert læring. Studentene kan bruke egne smarttelefoner og nettbrett i undervisningen – noe som også får konsekvenser for hvordan rommene utstyres.

Når studenter skal lære på nye måter, trengs flere uformelle læringsrom og arealer der de kan møtes ansikt-til-ansikt og samtidig ha kontakt med sine virtuelle nettverk. Det må utformes rom og arealer som legger til rette for samarbeid, diskusjon, deltakelse og tilgang til teknologiske verktøy.

Læringsrommene bør være så fleksible at de raskt kan tilpasses en variasjonsbredde av undervisningsmåter, avhengig av læringsobjektet (det som skal læres), studentene, underviseren og læringsmiljøet. Bygninger og læringsrom må tilpasses de pedagogiske arbeidsmåtene som USN har som mål at studentene skal delta i. Utforming av læringsrom forutsetter aktiv deltakelse fra de som skal bruke rommene og må ikke overlates til arkitekter og bygningsingeniører alene.

Blended Learning (Blandet læring) er en kombinasjon av flere ulike tilnærminger til læring som e-læring og eksempelvis kurs ledet av en instruktør. Det kan også være ulike kombinasjoner som eksempelvis selvstudier, e-læring og gruppediskusjoner via Internett. Teorien bak blended learning er at man kombinerer de best egnete metoder i et undervisningsforløp slik at innlæringen blir optimert.

Flipped classroom er en læringsform der forelesninger tilbys online og undervisningen på campus ligner mer på veiledning, brukes til å bygge forståelse og kognitive ferdigheter.

Undervisningsrom, drift og arealbruk i en digital verden

ALC-rom
ALC-rom (Rom for aktiv læring) er et eksempel på et hybrid læringsrom som fremmer studentaktiv læring. Et ALC-rom er et studentsentrert og teknologirikt rom som er bygget for å legge til rette for aktivitet og gruppearbeid, og som kombinerer og legger til rette for både virtuell og fysisk tilstedeværelse. USN har to slike rom pr. i dag, henholdsvis på campus Ringerike og campus Porsgrunn, men det bygges rom i Vestfold, Bø, Notodden og ett til i Porsgrunn.

Teknologien som blir tatt i bruk i ALC-rom behøver ikke være særlig avansert, men det er viktig at underviseren har god kompetanse på bruk av det digitale utstyret i rommet for at det skal ha god effekt.

Simulering
Et annet eksempel på aktiv læring og fremtidsrettet læringsrom er digital simulering og simuleringssenteret ved campus Porsgrunn. Simulering er en velkjent læringsmetode og inkluderer blant annet rollespill, bruk av ulike simuleringsdukker og simulering i virtuell virkelighet.

USN har et moderne, høyteknologisk simulerings- og ferdighetssenter på 700 m2 ved campus Porsgrunn. Senteret inneholder det siste og mest moderne innenfor simulatorteknologi og har utstyr og fasiliteter tilsvarende det en finner på moderne sykehus.

Simuleringssenteret gir studentene et virkelighetstro «klasserom» der de får drevet praksis som ligger tett opp til det de vil møte i arbeidslivet.

Fysisk samarbeid fremdeles viktig
Digital teknologi kan ikke erstatte kommunikasjon ansikt-til-ansikt. Det er derfor viktig at bygninger og rom har en utforming som støtter og stimulerer til både fysisk og virtuelt samarbeid.

Effektivisering av drift og arealbruk
Den digitale utviklingen gir mulighet for stadig mer effektiv drift av byggene på våre campuser.

SD-anlegg har eksistert i mange år, men teknologiske nyvinninger gjør at anleggene stadig blir mer avanserte og øker muligheten for effektiv, kostnadsbesparende og miljøvennlig drift (Sjekk med Runar).

USN har nylig tatt i bruk karttjenesten Mazemap. På sikt vil en planlagt integrering med modulen Timeedit, Outlook og romdatabasen i et helhetlig infonav kunne bidra til effektivisering av både drift og arealbruk.

Eksempler på dette kan være:

- En bedre ressursplanlegging som vil bidra til å
  - optimalisere bruken av lokaler
  - redusere unødig kostnadsbruk
  - oppnå miljø-/energibesparelse gjennom bedre justering av varme og lys

- En mer effektiv utnyttelse av bruken av møterom, grupperom og undervisningsrom enn i dag. Dette vil kunne gi oss bedre arealutnyttelse og bidra til å redusere behovet for nye arealer.
- Bruk av statistikk- og datauthenting samt installering av sensorer i rommene vil kunne gi oss nyttig informasjon i forbindelse med kartlegging av faktisk arealbruk og arealbehov ved campusene. Dette gir oss et bedre kunnskapsgrunnlag i arbeidet med fremtidig campusutvikling.

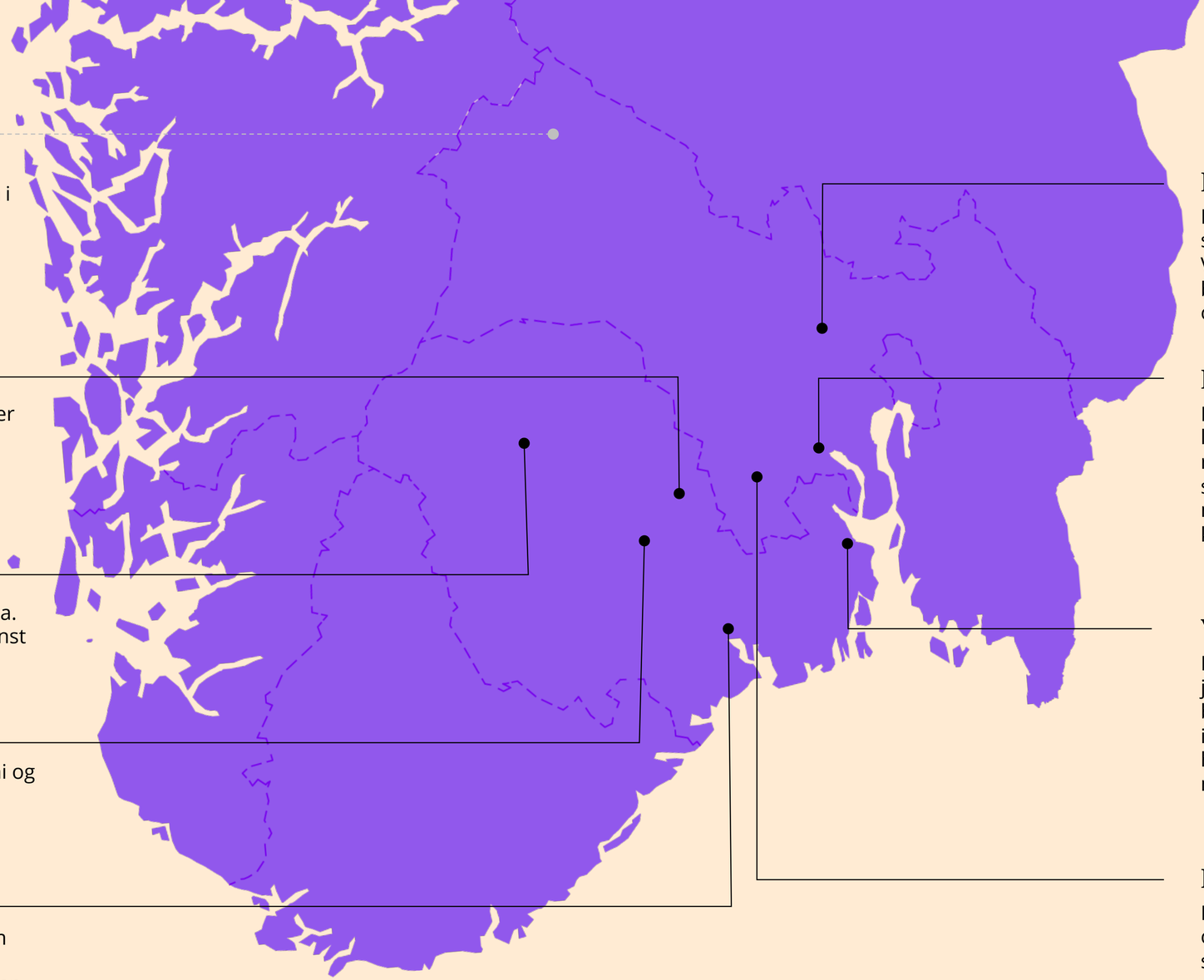
SD-anlegg (sentral driftskontroll) er et verktøy for automatisert drift av bygningstekniske anlegg i ett eller flere bygg. Installasjon av SD-anlegg gjør styring og kontroll av til dels kompliserte tekniske anlegg enkelt, og er tidsbesparende for driften, energieffektivt og kostnadsbesparende.

5

Våre campuser

I dette kapitlet presenteres nøkkelfakta for USNs åtte campuser. I tillegg gis en kort gjennomgang av utdanningsprofil, tilgang til tilbud og tjenester, kollektivdekning, studentboliger og lignende ved campusene.

Universitetet i Sørøst-Norge

Hallingdal

Fra høsten 2024 tilbyr USN grunnskolelærerutdanning, årsstudium i IT og informasjonssystemer og et årsstudium i bedriftsøkonomi med valgretning innovasjon og entreprenørskap på Gol. Vi har også utdanningstilbud på Torpomoen i Ål og på Geilo.

Notodden

I Notodden tilbyr vi utdanning som lærer og barnehagelærer og studieløp innen design, kunst, språk og kroppsøving.

Rauland

På Rauland tilbyr vi utdanning innen bl.a. folkedans, folkemusikk og tradisjonskunst (tre-, metall- eller tekstilhåndverk) .

Bø

I Bø tilbyr vi bl.a. studier innen økonomi og ledelse, bærekraftsledelse, eiendomsmegling, IT, natur og miljø, friluftsliv, idrett, kulturledelse, språk, historie og forfatterstudium.

Porsgrunn

I Porsgrunn tilbyr vi bl.a. utdanning som ingeniører, barnevernspedagoger, sykepleiere og vernepleiere. Her kan man også ta utdanning som lærer og barnehagelærer.

Ringerike

I Ringerike tilbyr vi utdanning som bl.a. siviløkonom, markedsfører og IT-spesialist. Vi tilbyr også jusstudier, hvor man kan bygge på med en master og bli jurist, og også praktisk-pedagogisk utdanning.

Drammen

I Drammen tilbyr vi bl.a. utdanning som lærer, barnehagelærer, sykepleier, radiograf og statsviter. Man kan også studere økonomi og ledelse, menneskerettigheter, visuell kommunikasjon og karriereveiledning.

Vestfold

I Vestfold har vi studier som bl.a. fører til jobb som skipsoffiser, lærer, barnehagelærer, sykepleier, økonom og ingeniør. Det tilbys også studier innen IT, historie, sosiologi, idrett, ernæring, språk, musikk og maritime fag.

Kongsberg

I Kongsberg tilbyr vi bl.a. studier som gir optikere og ingeniører. I tillegg tilbys studier innen arkitektonisk lysdesign og økonomi og ledelse.

Bø

Universitetet
i Sørøst-Norge

Campus Bø

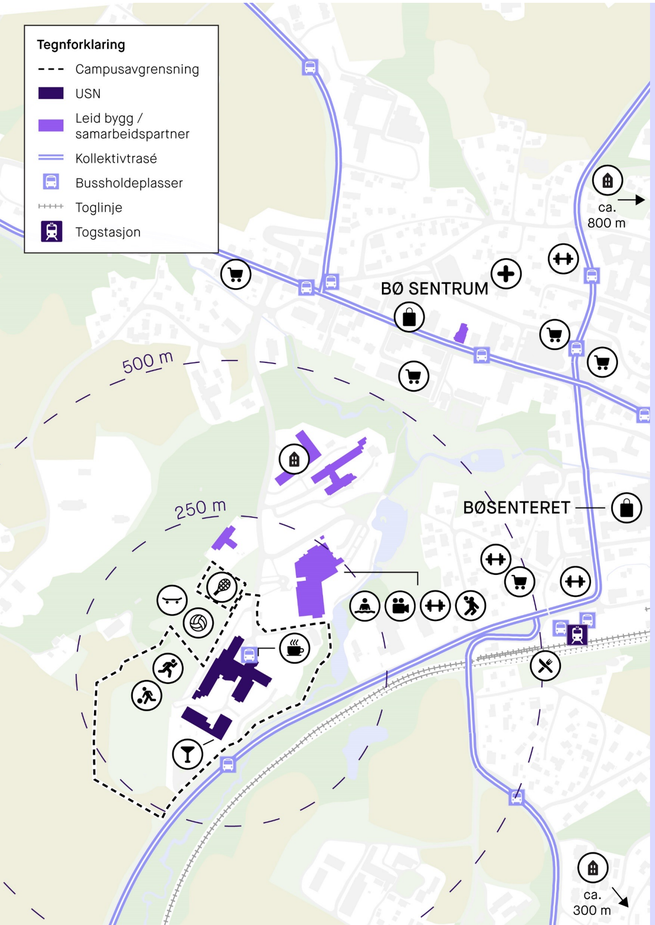
På campus Bø er det et godt tilbud av funksjoner og tjenester. Et av tilbudene er Gullbring kulturanlegg, som er kommunalt og benyttes aktivt av USN. Bø hotell ligger nær campusområdet.

På campus Bø er det noe spesialrom, som laboratorier for kjemiske, biologiske og molekylære analyser, jordlaboratorium, Idrettsfysiologisk testlaboratorium.

Kroa i Bø er et populært studenthus, på campus er det også kantine, universitetsbibliotek, og studentbarnehage.

SSN tilbyr gratis helse- og samtaletjeneste, og drifter Kafé Studenten. SSN har høy dekningsgrad på studentboliger. De fleste ligger tett på campus og alle innenfor 1,5 km fra campus.

Det er kort gangavstand fra campus til Bø sentrum og Bø togstasjon. Rett utenfor campus finner du volleyballbaner, skaterampe, fotballbane og friidrettsbane. På vinteren er det skøytebane og skispor.

2 400 studenter
DBH, tilsvarer 2070 heltidsekvivalenter, høst 2023

204 ansatte
USN årsverk, Statens lokaler 1.1.2023

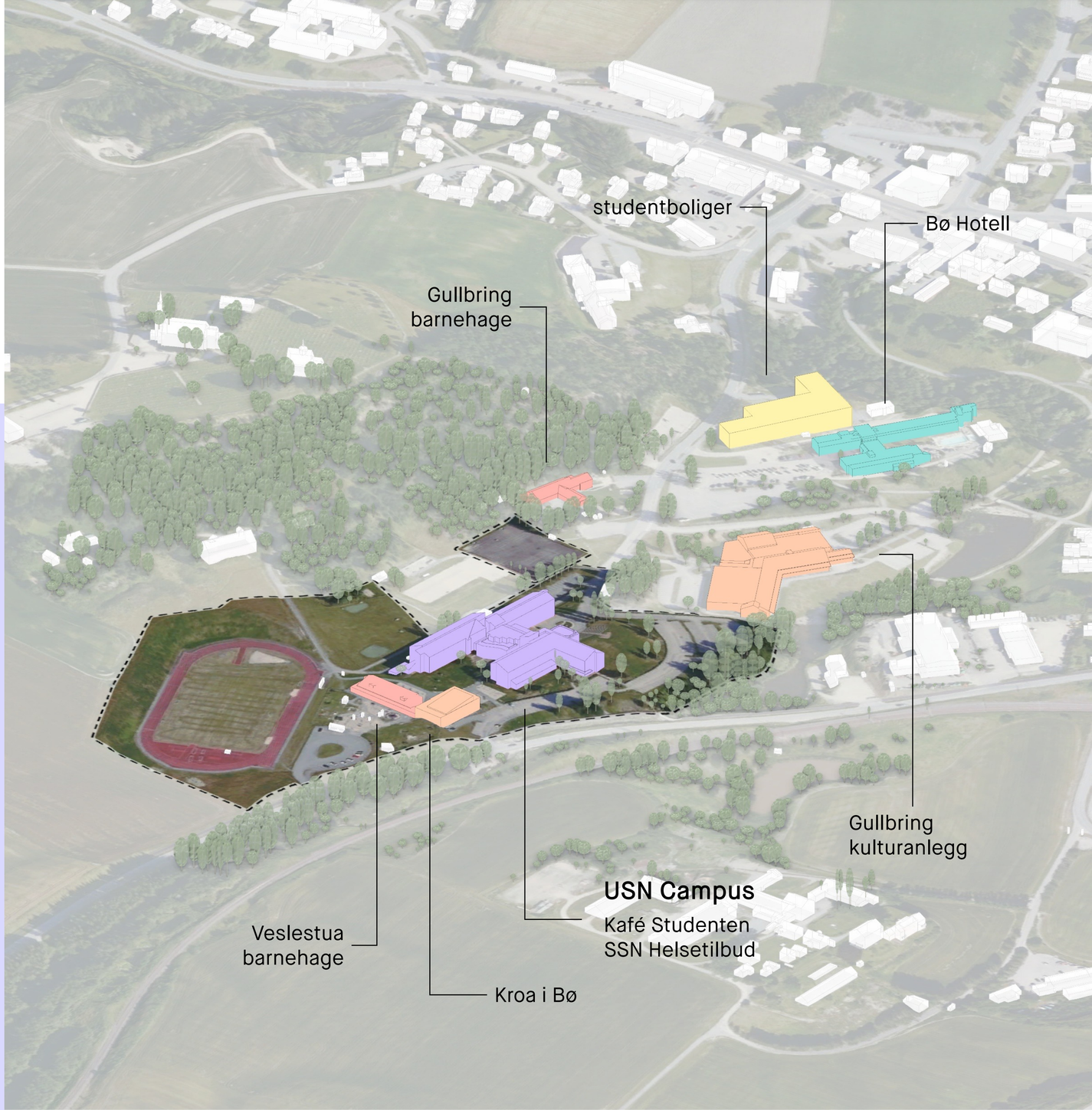
9,06 m² pr. heltidsekvivalent
Statens lokaler, heltidsekvivalent delt på leid areal, 2023

18 765 m2 leid areal
Statens lokaler, 2023

3 fakultet
USN, 2023

39 studietilbud
USN, 2023

562 studentboliger
SSN, 2022

Drammen

PAPIRBREDDEN
UNIVERSITETET I SØRØST-NORGE
HOVEDINNGANG
STØTT ROSA SLØYFE
Universitetet i Sørøst-Norge

Campus Drammen

Campus Drammen ligger i sentrum av Drammen, fordelt mellom Papirbredden 1 og 2. Entra Eiendom eier bygningene. USN deler bygg på Papirbredden 1 med blant annet Drammensbiblioteket.

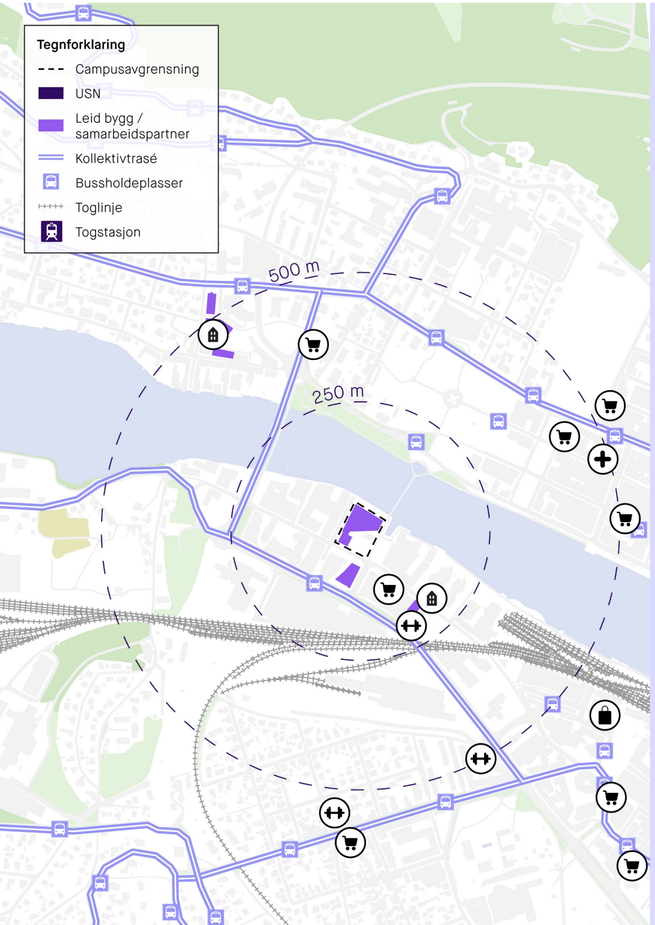
På campus Drammen er det enkelte spesialrom som dans- og dramarom, simulerings- og røngtenlab., samt naturfagrom for kjemieksperimenter. Det er også et eget universitetsbibliotek.

I mars 2023 åpnet Studenthuset 1. etasje i 1. etg. på Papirbredden 2. Studenthuset er et møtested med bar, scene, biljard- og bordtennisbord, ulike sosiale aktiviteter og engasjerte studenter.

I tilknytting til Studenthuset disponerer ulike studentorganisasjoner kontor- og møtelokaler.

SSN leverer gratis helse- og samtaletjenester, drifter treningssenter, Kafé Papirbredden og Brage bog og kaffe med utsalg av faglitteratur på Papirbredden 1. SSN tilbyr mange campusnære studentboliger på Moov og Øvre Sund

Fra campus Drammen er det gode muligheter for kollektivtransport. Det er 10 min å gå fra togstasjonen og 5 min fra busstasjonen. Det er sykkelstativer på campus, samt muligheter for både bysykler og elektriske sparkesykler rett utenfor.

3 640 studenter
DBH, tilsvarer 2 743 heltidsekvivalenter, høst 2023

330 årsverk
USN årsverk, Statens lokaler 1.1.2023

6,93 m^2 pr. student
Statens lokaler, heltidsekvivalent delt på leid areal, 2023

19 022 m2 leid areal
Statens lokaler, 2023

3 fakultet
USN, 2023

84 studietilbud
USN, 2023

375 studentboliger

Kongsberg

Universitetet i Sørøst-Norge

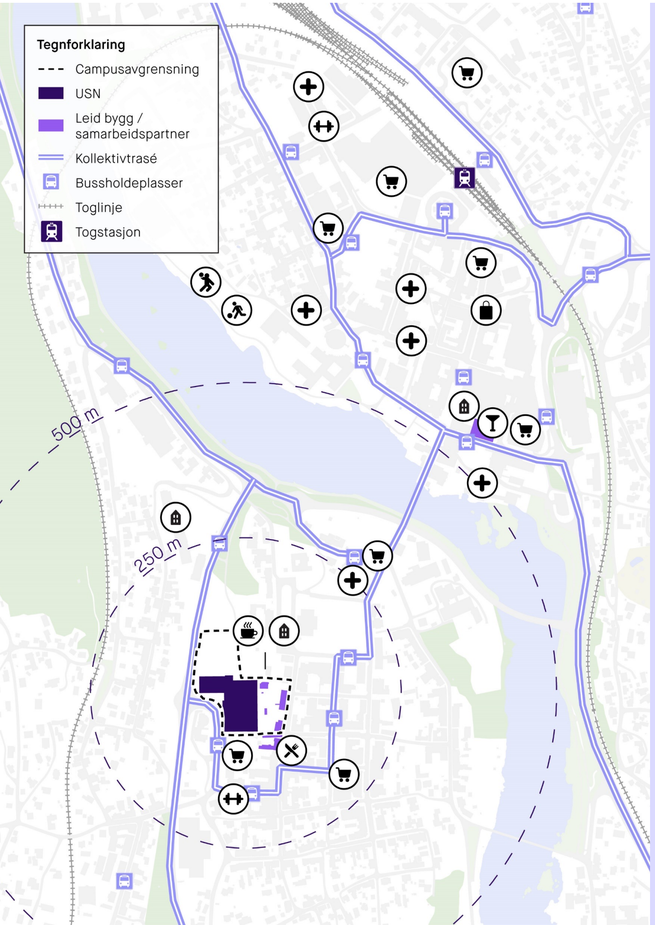
Campus Kongsberg

På campus Kongsberg leier USN lokaler i Krona, Kongsberg Kultur- og kunnskapssenter, nær Kongsberg sentrum. Bygget eies av Pareto AS og sto ferdig i 2015. USN deler Krona med Fagskolen i Viken, Krona Kino, Kongsberg Musikkteater, Kongsberg Bibliotek og Norsksenteret. Det leies også noen kontorlokaler utenfor Krona.

Fakultet for teknologi, naturvitenskap og maritime fag har gode spesialrom og laboratorier i byggets første og andre etasje. Institutt for Optometri, Radiologi og lysdesign har egen avdeling med spesialtilpassede rom og egen forskergang. Det er også et eget universitetsbibliotek på campus.

SSN har god dekningsgrad av studentboliger. Disse er lokalisert innenfor 1 km fra campusområdet. På Kongsberg tilbyr SSN gratis helse- og samtaletjeneste, bokhandelen Brage og kantinen Haspa. I sentrum finnes studenthuset «Louis».

Campusen ligger nært sentrum og har gang/sykkelvei og 15 minutters gange til togstasjonen. Det er god kollektivforbindelse til campusen, med bussholdeplass rett ved hovedinngangen.

1 255 studenter
DBH, tilsvarer 1 082 heltidsekvivalenter, høst 2023

151 årsverk
USN årsverk, Statens lokaler 1.1.2023

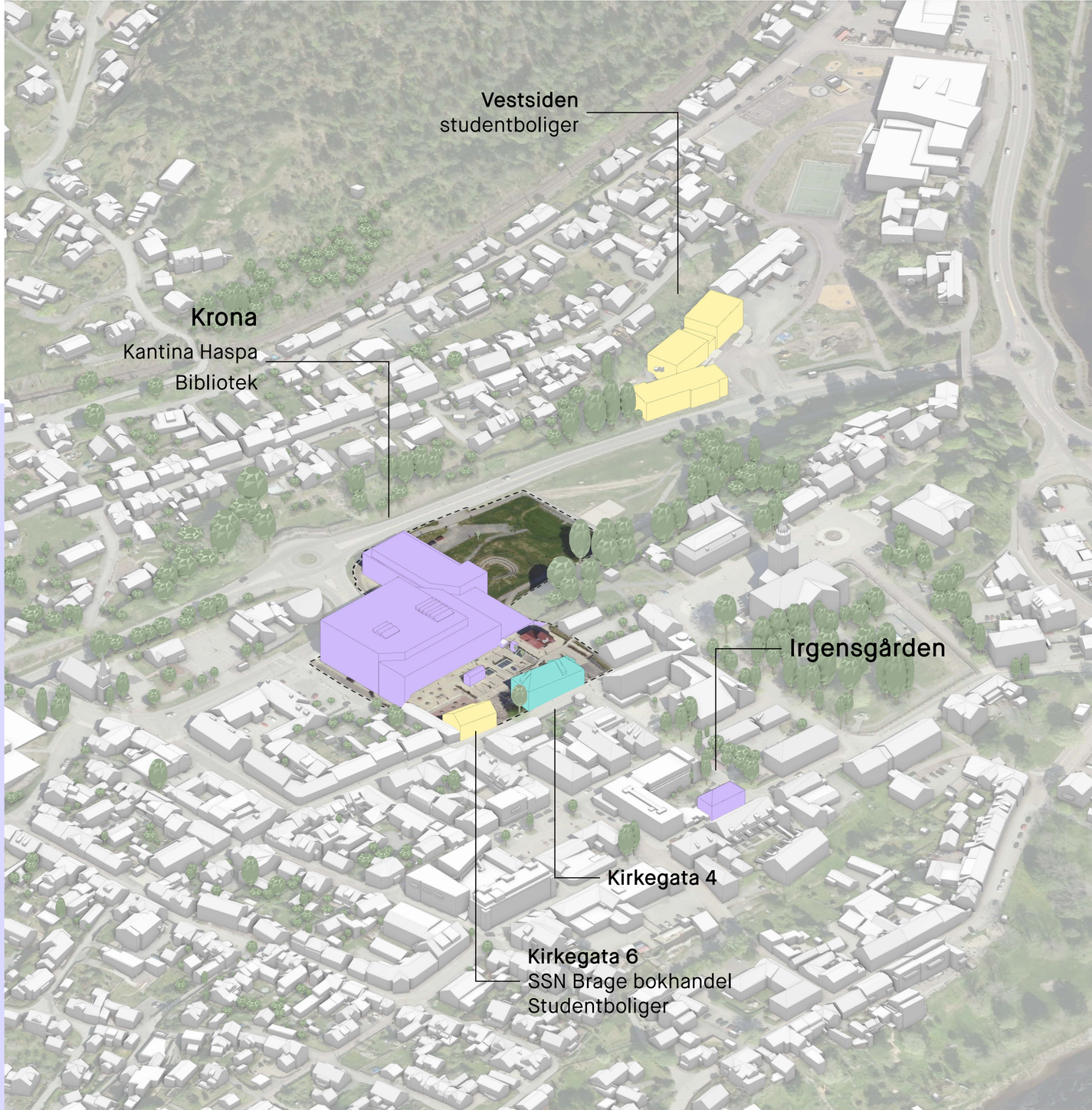
11,39 m² pr. student
Statens lokaler, heltidsekvivalent delt på leid areal, 2023

12 330 m2 leid areal
Statens lokaler 1.1.2023

3 fakultet
USN, 2023

46 studietilbud
USN, 2023

236 studentboliger
SSN, 2022

Universitetet i Sørøst-Norge

Notodden

Campus Notodden

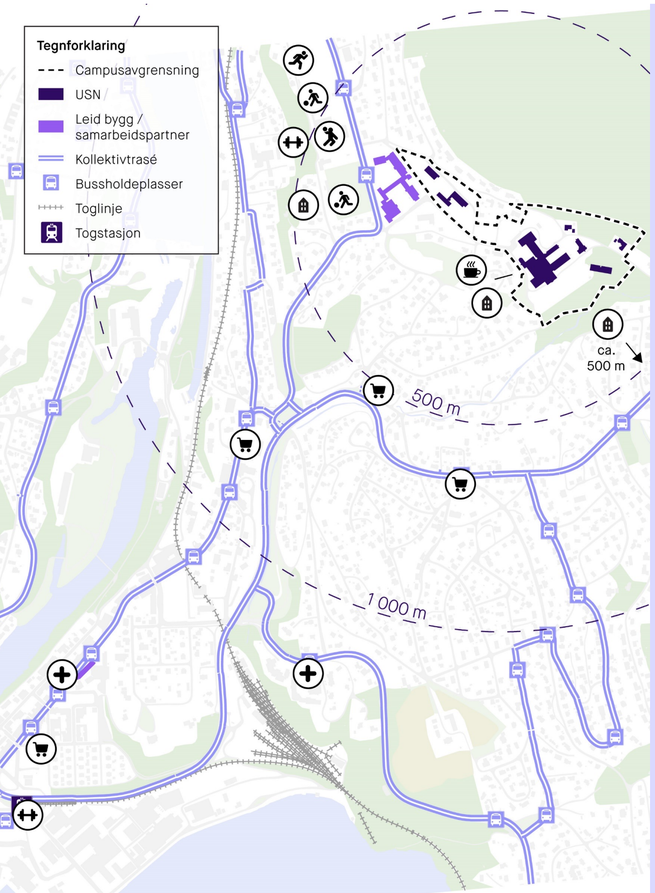
USN leier bygg A som er hovedbygget, og bygg B, C, D og M, på campus.

Campus Notodden er
USNs største samlingscampus med mye nettundervisning og samlinger. I bygningsmassen er det mye spesialareal, som verksteder for tre, leire, metall, tekstil, spesialrom for musikk, gymsal, svømmebasseng, osv.

SSN driver cafe Panorama og har gratis helse- og samtale tjenester på campus. Det er universitetsbibliotek og bokhandel på campus, og studentene har tilgang til gymsal og svømmebasseng utenom undervisningstid.

SSN har god dekning av studentboliger ved campus. Notodden innenfor 1-1,5 km avstand.

Campusen ligger tett på fine friluftsområder. Studenthuset StuA ligger i sentrum av Notodden, ca. 2 km unna campus Det er forholdsvis god kollektivdekning, med togstasjon i Notodden sentrum. Gang- og sykkelveier er noe begrenset.

1 300 studenter
DBH, tilsvarer 1 133 heltidsekvivalenter, høst 2023

175 årsverk
USN årsverk, Statens lokaler 1.1.2023

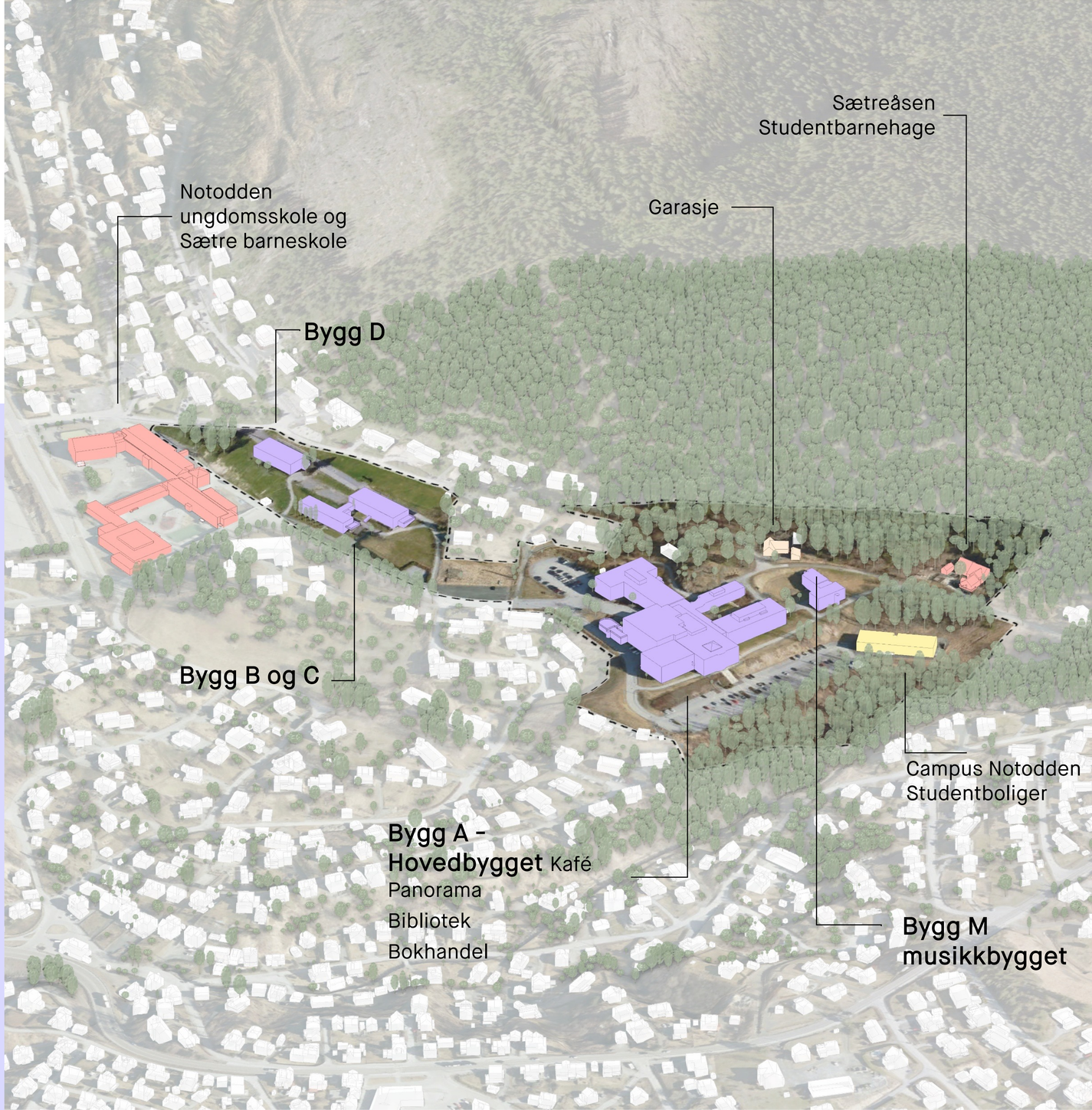
21,53 m^2 pr. student
Statens lokaler, heltidsekvivalent delt på leid areal, 2023

24 396 m2 leid areal
Statens lokaler 1.1.2023

1 fakultet
USNs hjemmeside, 2023

27 studietilbud
USNs hjemmeside, 2023

170 studentboliger
SSN, 2022

Universitetet
i Sørøst-Norge

Porsgrunn

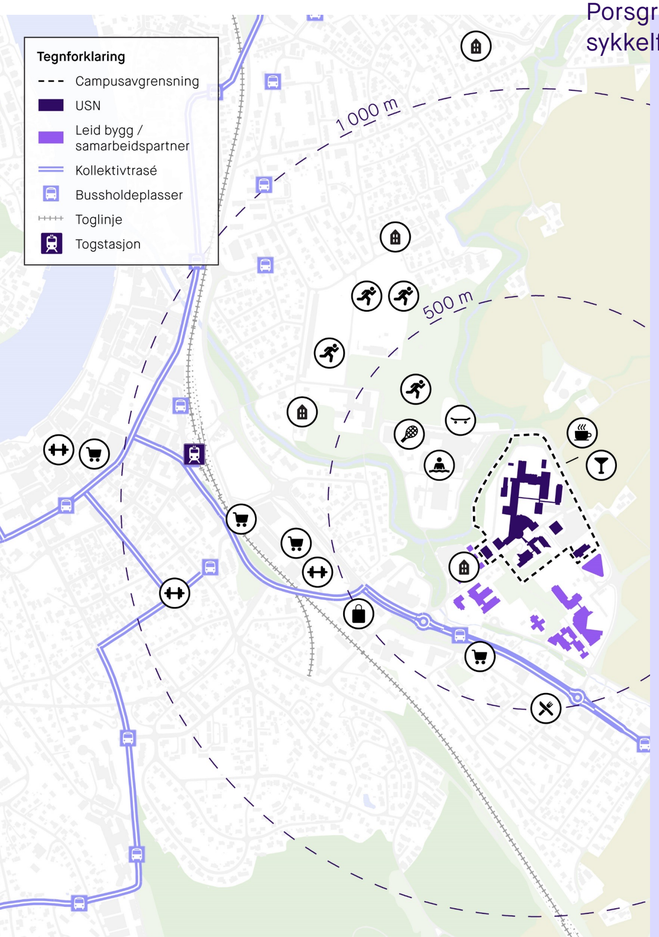
Campus Porsgrunn

Campus Porsgrunn har studier med nær kobling til arbeidslivet, innaden rekke studier basert på arbeidslivsintegrering og virksomhetsnær etter- og videreutdanning.

Campus Porsgrunn har mange spesialrom og laboratorier ved de ulike fakultetene, og huser et stort simuleringssenter for utdanning innenfor helse- og sosialfag. Det er også etablert et større ALC-rom (digitalt undervisningsrom). Det er eget universitetsbibliotek på campus.

Rett ved campus ligger studenthuset Fabrikken, hvor studentsamfunnet i Grenland ukentlig har åpent studenthus og arrangementer for sosiale og faglige studentaktiviteter. SSN planlegger utbygging av nye studentboliger med byggestart høsten 2023, på parkeringsarealet bak studenthuset Fabrikken. SSN tilbyr gratis helse- og samtaletjeneste, og Kafé Henrikke og Kafé Origo.

Campus Porsgrunn ligger ca. 1,5 km fra Porsgrunn sentrum, med gode gang- og sykkelforbindelser.

2 885 studenter
DBH, tilsvarer 2 364 heltidsekvivalenter, høst 2023

364 årsverk
USN årsverk, 2021

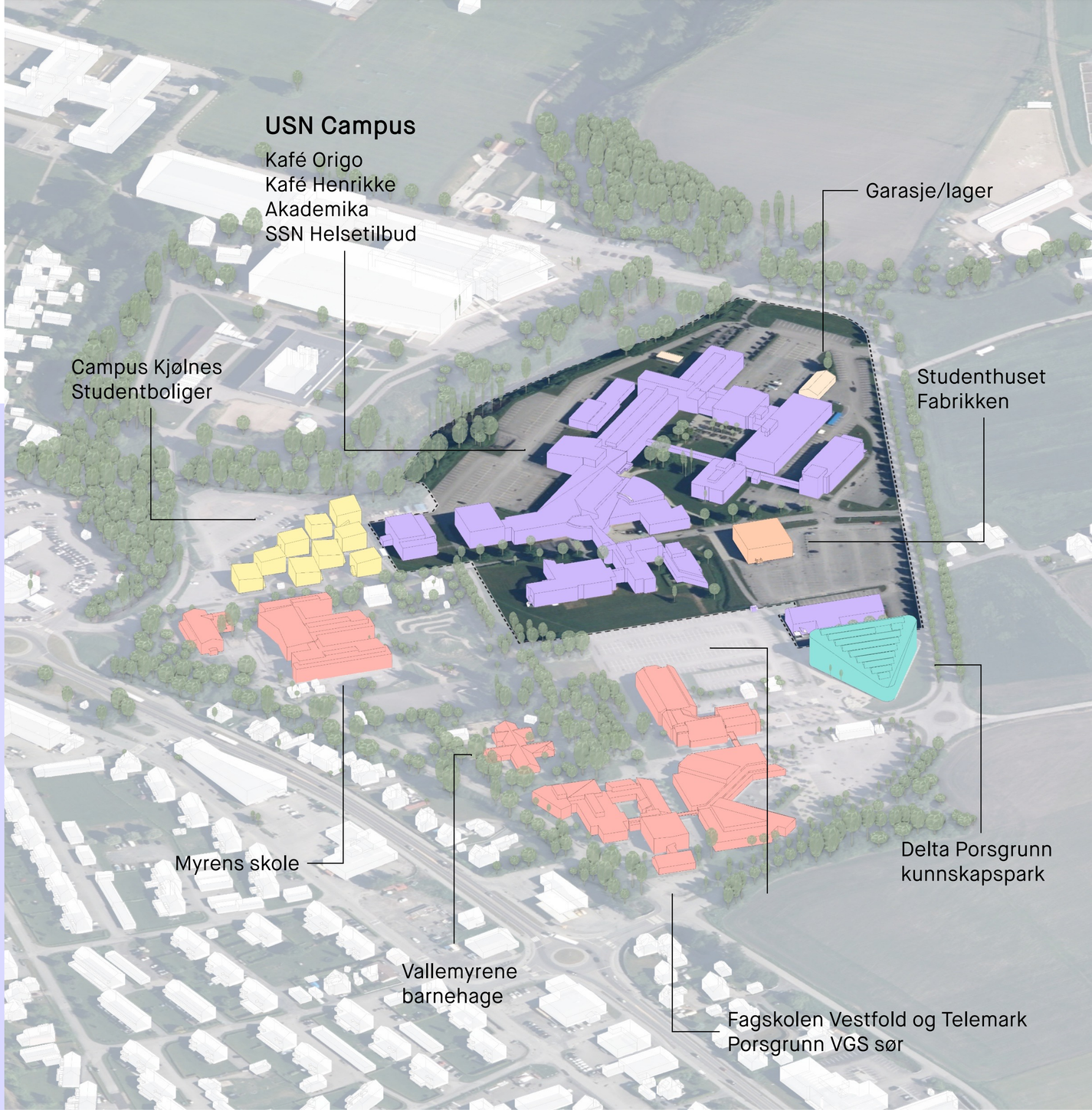
12,94 m^2 pr. student
Statens lokaler, heltidsekvivalent delt på leid areal, 2023

30 603 m2 leid areal
Statens lokaler 1.1.2023

3 fakultet
USN, 2023

48 studietilbud
USN, 2023

283 studentboliger

Rauland

Universitetet
i Sørøst-Norge

Campus Rauland

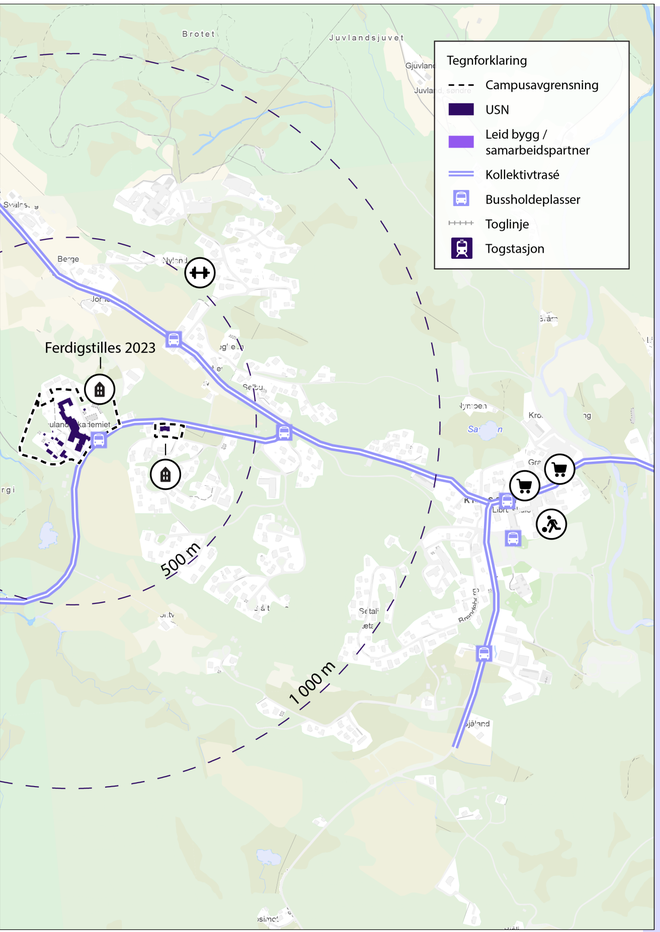
Campus Rauland er USNs minste og kanskje USNs mest særpregede campus.

USN leier flerbruksbygget, her er det mye verksteder/spesialrom for tre, metall, tekstil og musikk, samt eget universitetsbibliotek.

Flerbruksbygget huser også Raulandsakademiet, som tilbyr kurs i tradisjonelle og nyere håndverksteknikker. Campus er samlokalisert med bygdemuseet, Telemarkstunet, som består av en samling kopier av gamle hus fra Rauland.

SSN tilbyr gratis helse- og samtaletjeneste for studenter. SSN har i 2023 ferdigstilt nye studentboliger, det er meget god dekning av studentboliger tett på campus. Som en del av dette byggeprosjektet etableres det også studenthus som ferdigstilles i 2024.

Fra campus er det ca. 15 minutters gange til Rauland sentrum, med butikker og serveringssteder.

135 studenter
DBH, tilsvarer 115 heltidsekvivalenter, høst 2023

18 årsverk
USN årsverk, Statens lokaler 1.1.2023

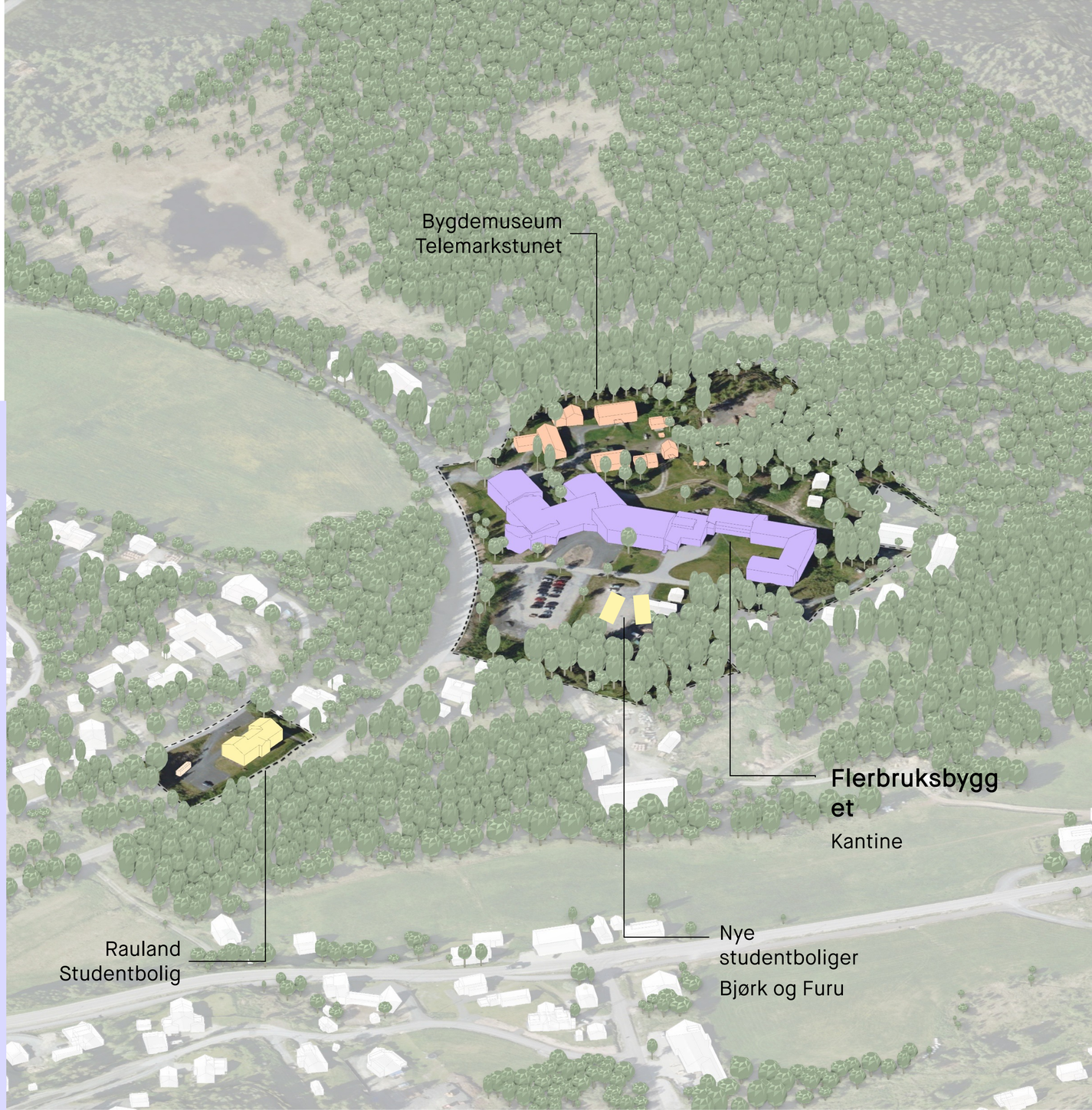
23,25 m^2 pr. student
Statens lokaler, heltidsekvivalent delt på leid areal, 2023

2 674 m2 leid areal
Statens lokaler 1.1.2023

1 fakultet
USN, 2023

18 studietilbud
USN, 2023

72 studentboliger
SSN, 2022

Universitetet
i Sørøst-Norge

Ringerike

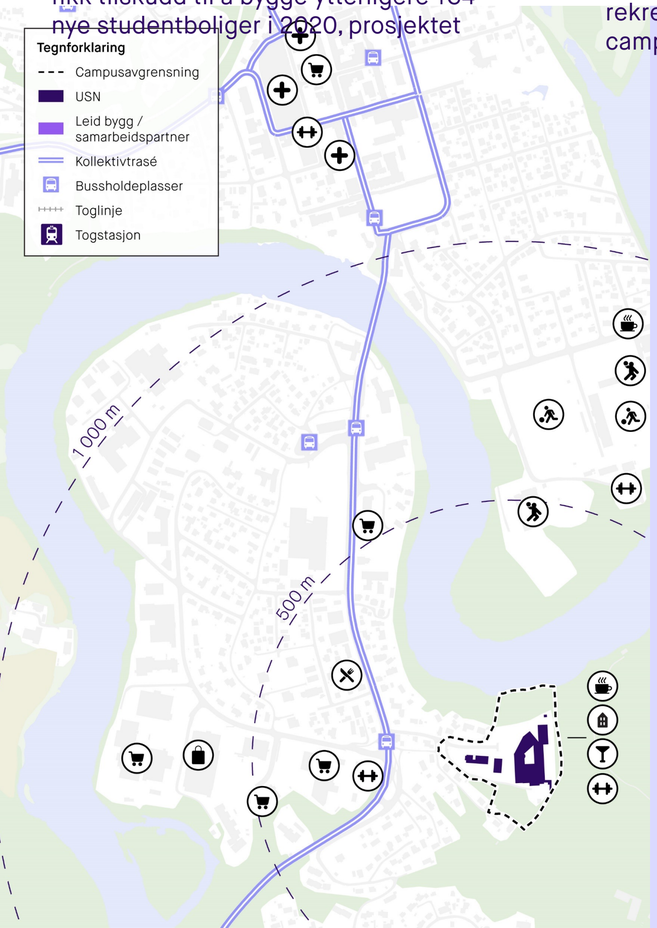

Campus Ringerike

Campus har i den senere tid blitt utbygget og restaurert, og består av flere bygg som er bygget sammen. USN fremleier kontorlokaler til næringsliv og nærkommuner. Det er blitt en flott arena der USN, næringsliv og kommunene kan samles. Det er eget universitetsbibliotek på campus.

SSN tilbyr gratis helse- og samtaletjenester og driver studentidrettsenter, Kafe Alma og Brage studentbokhandel. Studentboligene ligger på campus. Det er stort behov for flere studentboliger på Campus Ringerike. SSN fikk tilskudd til å bygge ytterligere 164 nye studentboliger i 2020, prosjektet måtte termineres og tilskudd returneres fordi bygging av nytt veikryss inn til campusområdet ikke har blitt gjennomført i tråd med opprinnelig fremdriftsplan.

Campusen befinner ca. 18-20 minutters gange fra Hønefoss sentrum og jernbanestasjonen, eller noen få minutter med buss. God kollektivforbindelse til campus, med bussholdeplass på hovedveien, rett ved campus. Det er gang- og sykkelveier mellom campus og sentrum og store rekreasjonsmuligheter i nærheten av campus.

1 320 studenter
DBH, tilsvarer 1 210 heltidsekvivalenter, høst 2023

89 årsverk
USN årsverk, Statens lokaler 1.1.2023

10,09 m² pr. student
Statens lokaler, heltidsekvivalent delt på leid areal, 2023

12 211 m2 leid areal
Statens lokaler 1.1.2023

1 fakultet
USN, 2023

15 studietilbud
USN, 2023

150 studentboliger
SSN, 2022

Vestfold

Campus Vestfold

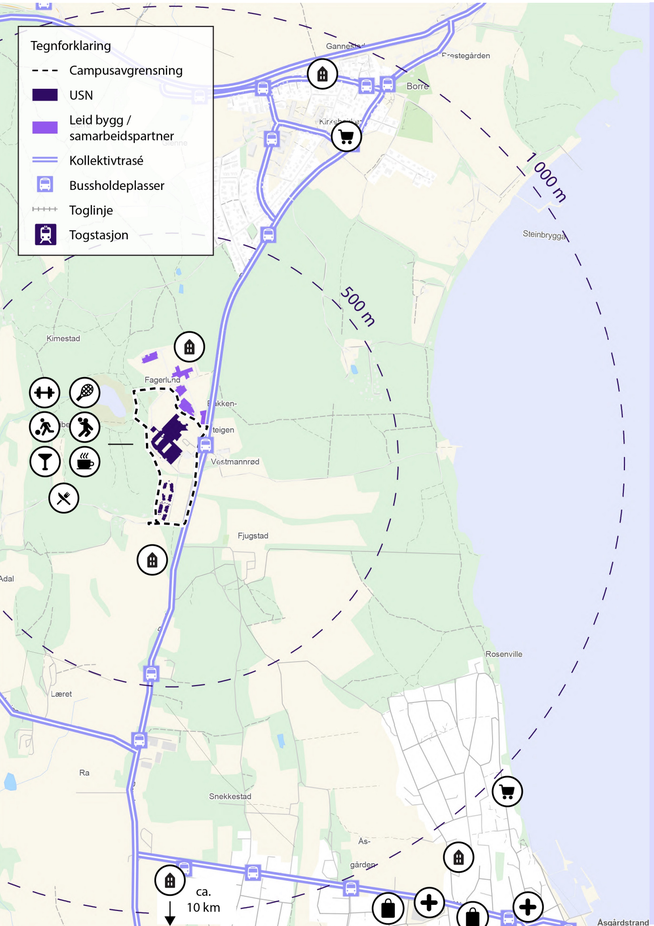
Campus Vestfold ligger i Horten kommune.

Campus Vestfold har flere spesialrom, med blant annet simulator til sykepleieutdanning, maritim simulator, MST-lab (mikrosystemteknologi), ALC-rom (digitalt undervisningsrom), elektro-lab og eget universitetsbibliotek.

SSN driver studentidrettssenteret, Brage bokhandel og flere serveringsteder; Alimento, Kafé Amfi, Spiseriet, Jord. SSN tilbyr også gratis helse- og samtaletjenester.

God dekning av studentboliger, majoriteten ligger tett på campus. Vestfold studentsamfunn har lokaler i Studenthuset på campus, og tilbyr kulturelle og sosiale aktiviteter for studenter ved USN.

Campus Vestfold ligger omtrent 5 km fra Horten sentrum. Det er gode bussforbindelser til Horten og Tønsberg, og godt gang- og sykkelnettverk langs hovedveiene. I tillegg går det buss mellom campus og Skoppum togstasjon.

4 315 studenter

DBH, tilsvarer 3 703 heltidsekvivalenter, høst 2023

626 årsverk

USN årsverk, Statens lokaler 1.1.2023

12,93 m^2 pr. student

Statens lokaler, heltidsekvivalent delt på leid areal, 2023

47 864 m2 leid areal

Statens lokaler 1.1.2023

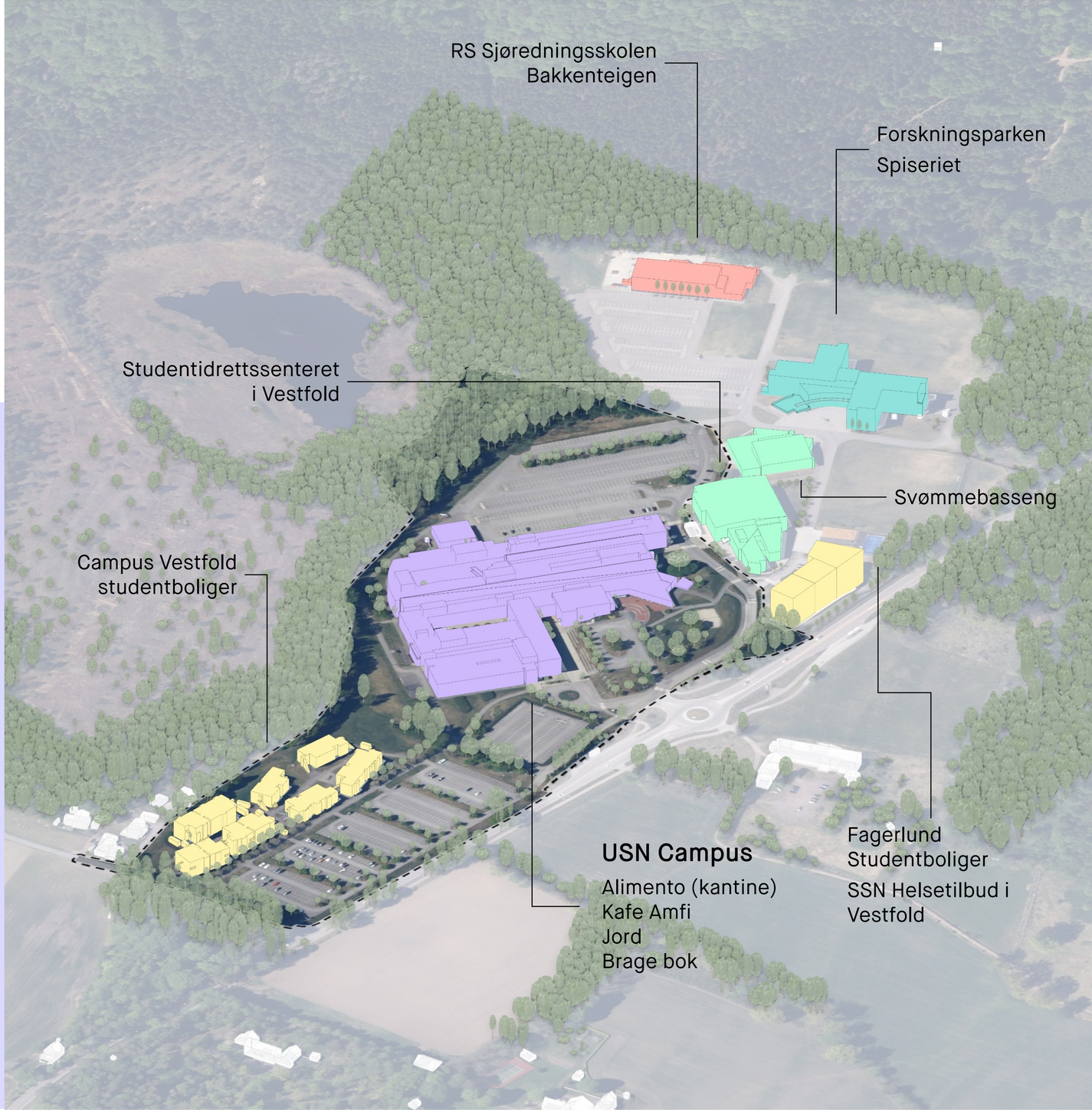
4 fakultet

USN, 2023

89 studietilbud

USN, 2023

677 studentboliger

6

Arealer og konstnader

Kapittelet gir en oversikt over kostnader knyttet til lokaler og arealutnyttelse på de ulike campusene. Tallene viser status for høsten 2023.

Universitetet i Sørøst-Norge

Kostnader til lokaler

USN hadde i 2022 kostnader til lokaler på ca. 436 millioner kroner fordelt på nesten 170 000 kvadratmeter. 1/3 leies i det private markedet og 2/3 leies av Statsbygg. Campus Vestfold har de høyeste kostnadene og mest areal, mens Campus Rauland har de laveste.

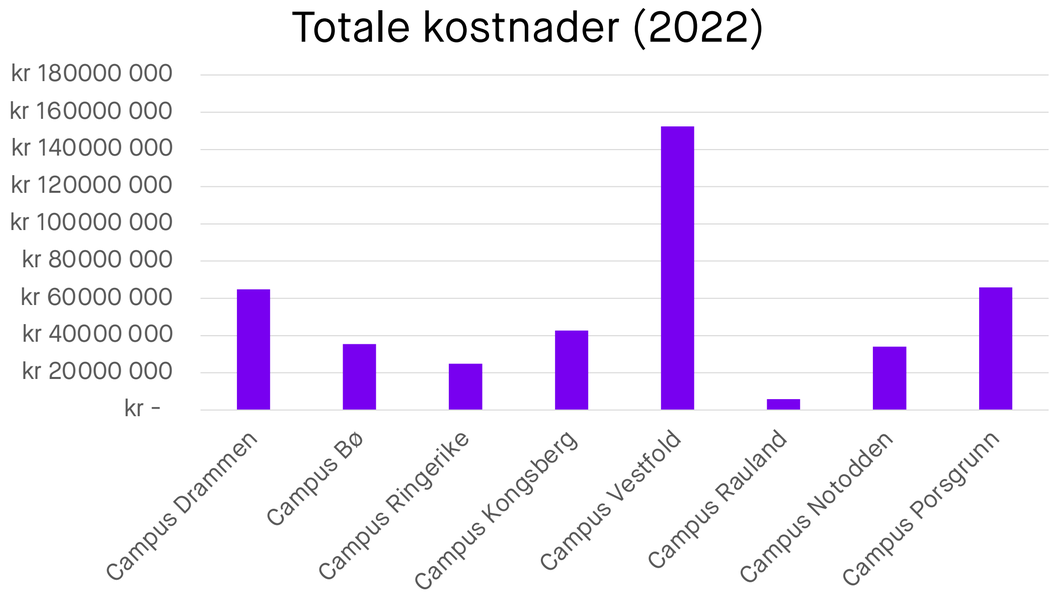
Sammenligning på tvers av sektoren er krevende fordi de ulike virksomhetene har ulikt arealbehov avhengig av hvilke utdanninger de tilbyr. Samtidig kan det være nyttig å måle virksomhetene opp mot gjennomsnittet i sektoren.

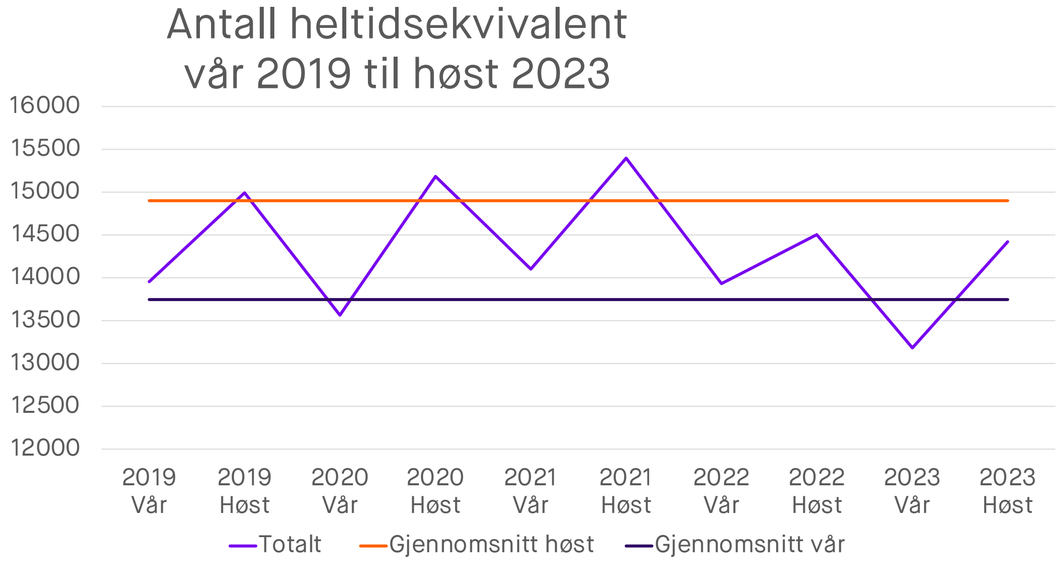
For USN utgjør kostnadene til lokaler i overkant av 17 prosent av de totale driftskostnadene målt mot utgiftene i nasjonalregnskapet. Gjennomsnittet for UH-sektoren er 14,2 prosent. I summen ligger kostnader til leie av lokaler, lys, varme, renhold, vakthold, vaktmestertjenester, renovasjon, vann avløp o.l.

Kostnaden pr. student (heltidsekvivalenter) har de siste årene variert, men ligger likevel rundt gjennomsnittet for sektoren.

Antallet heltidsekvivalenter svinger imidlertid fra semester til semester, og man må derfor være forsiktig med å trekke konklusjoner basert på enkeltår. Høsten 2022, våren 2023 og høsten 2023 er antall heltidsekvivalenter ca. 500 lavere enn gjennomsnittet for vår/høst de siste 4-5 årene.

[*] *Heltidsekvivalent er lik en student som tar 60 studiepoeng på et år (heltidsstudent). For de studentene som tar færre blir de slått sammen slik at 2 studenter som tar 30 studiepoeng hver blir regner som 1 heltidsekvivalent.*

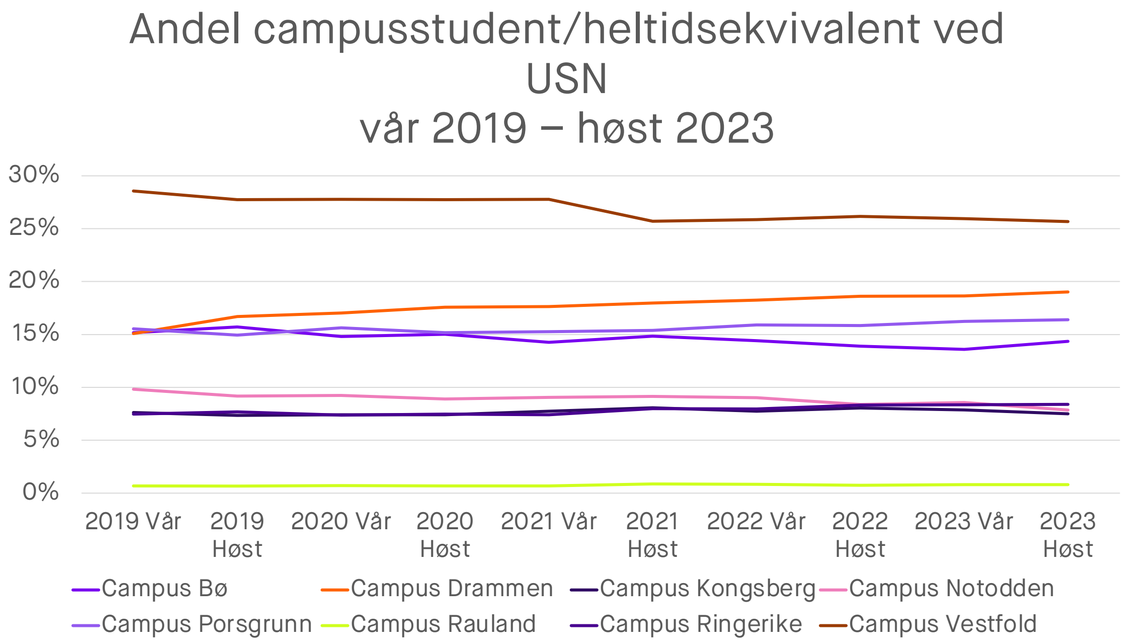
Arealutnyttelse

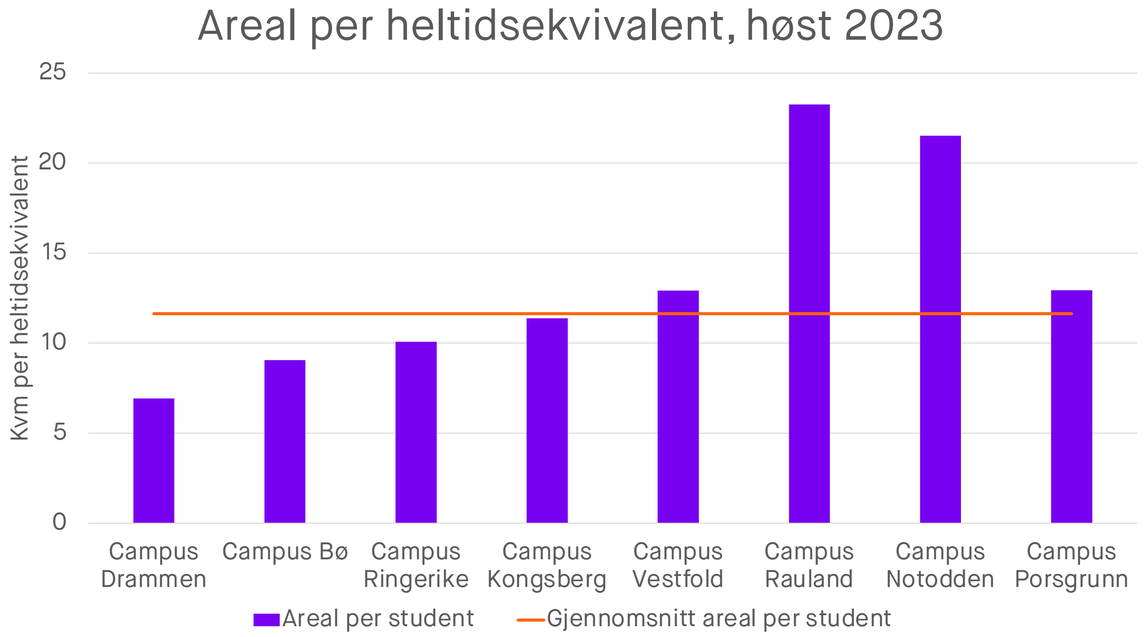
Det er registrert i overkant av 17000 studenter, tilsvarende 14 000 heltidsekvivalenter høsten 2023. Når vi ser nærmere på hver campus er det store forskjeller på antall m^2. Høsten 2023 hadde Rauland og Notodden høyest antall m^2 med over 20 m^2 pr. student, mens Drammen har lavest med i underkant av 7 m^2 pr. student. Det er viktig å huske at antallet studenter svinger mer og vesentlig raskere enn det disponible arealet.

Det er i beregningen ikke skilt på areal til undervisning/studenter, forskningsareal og administrativt areal. Lav areal-utnyttelse per student kan derfor være et uttrykk for at mer av arealet på den enkelte campus brukes til ikke-studentformål, Dette kan for eksempel være administrasjon- som leveres desentralisert og uavhengig campus.

Ulike campuser vil også ha ulikt arealbehov avhengig av utdannelsen/studietilbud. Noen studier har behov for arealkrevende spesialareal, som laboratorier og verksteder. For eksempel har Rauland og Notodden mye verkstedsundervisning. I Drammen er det sannsynligvis noe stordriftsfordeler, ved at arealer til kommunikasjon, teknisk og drift deles med andre leietakere. Studiestedenes popularitet påvirker også antall m^2 pr. student.

Statsbygg har sett på erfaringstall fra relevante prosjekter under planlegging, i gjennomføring og som har blitt ferdigstilt. Disse peker også i retning av ca. 10 m^2 pr. student som et utgangspunkt for et normalt arealkrevende studiested. 10 m^2 pr. student går også igjen som et referansetall fra nylig gjennomførte infrastrukturprosjekter i UH-sektoren og var en arealramme som ble beskrevet som «knapp» i forbindelse med dimensjonering av NTNU

presentasjon

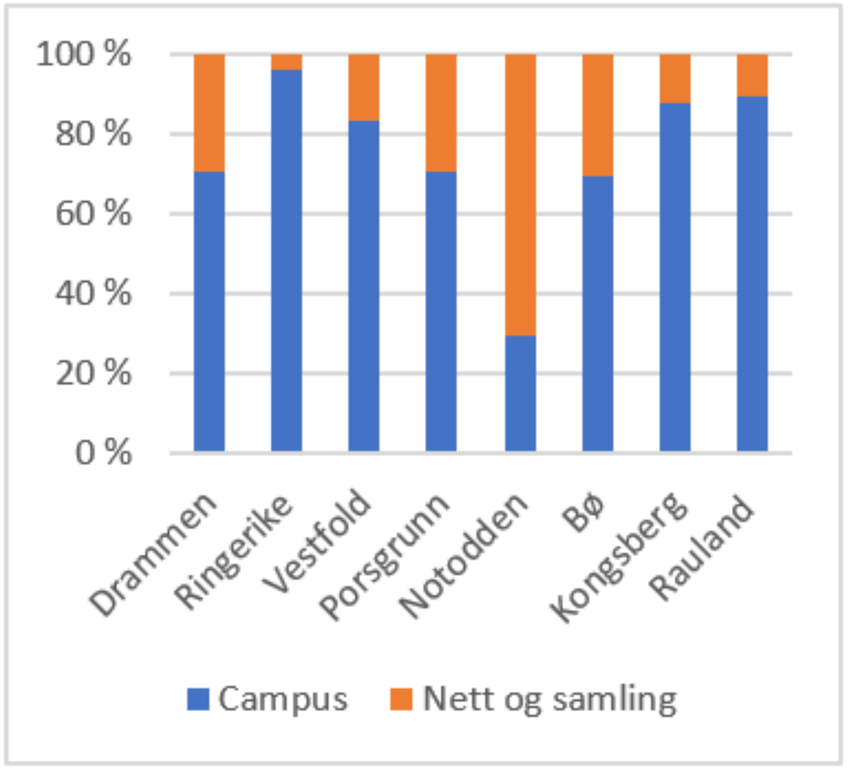
Økt omfang av nett- og samlingsbaserte studier

Organisering av programmene er et svært viktig premiss for framtidig campusutvikling, i tillegg til hensynet til at studieprogrammene som tilbys ved det enkelte studiested skal ha tilpasset infrastruktur til programmet som tilbys. Et program kan organiseres som «organisert på studiested», «nettbasert (og samlingsbasert)» eller «desentralt». Valg av organisering vil være avgjørende for hvilken infrastruktur som er nødvendig.

De siste årene har USN satset betydelig på et mer fleksibelt studietilbud. Dette har ført til økt antall nett- og samlingsbaserte studier og nedgang i campusbaserte studenter på flere av studiestedene. Tilretteleggingen for å nå en større studentgruppe, særlig med tanke på etter- og videreutdanning, gir også behov for å legge til rette for å studere hjemmefra og i kombinasjon med arbeid, noe som gjerne sammenfaller med digitale læringsformer Det enkelte program kan legges om fra «organisert på studiested» til «nett- og samlingsbasert» etter vedtak i Utvalg for utdanningskvalitet.

Som figuren til høyre viser, er den relative fordelingen av campusstudenter og nett- og samlingsbaserte studenter ulikt fordelt på campusene. På mange arenaer meldes det om bekymringer for at enkelte campuser har i dag så stor andel av nett- og samlingsbasert studieaktivitet, at det blir krevende å etablere gode velferdstilbud og andre aktiviteter for studentene som er fysisk tilstede på campus.

Organisering av programmene påvirker dermed muligheten til å opprettholde levende campuser. I forbindelse med arbeidet *Premisser for den videre utviklingen an studieporteføljen ved USN (styre*sak 70/23) anbefales det å gjøre en vurdering av utviklingen i nett- og

*Figuren over er hentet fra «*Rapport fra prosjekt helhetlig utvikling av studieporteføljen ved USN», fra desember 2023. Figuren viser relativ fordeling av campusstudenter og nett- og samlingsbaserte studenter pr campus 2023. Kilde: USN innsikt.

Tabellen viser at høsten 2023 er bare ca. 35 % av studentene registret på campus Notodden, studenter på campusbaserte utdanninger. Andelen nett- og samlingsbaserte studenter er høy også ved campusene Bø, Porsgrunn og Drammen.

Leieavtaler

En av forutsetningene for etableringen av campusstrategien er at dagens campusstruktur opprettholdes. Samtidig ser vi at kostnader til lokaler utgjør en stor andel av USN's budsjett.

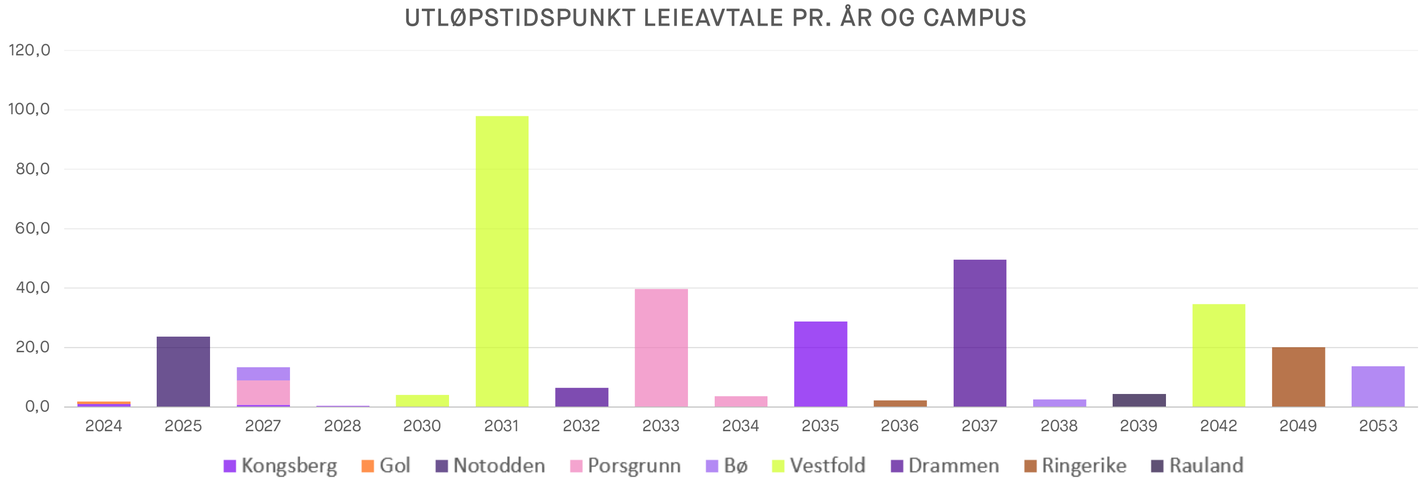
Handlingsrommet for endring av leieforholdet oppstår i utgangspunktet først når leieavtalene utløper. De neste 10 årene utløper leieforhold tilsvarende kostnader ca. 170 mill. Dette omfatter i hovedsak leieforholdene ved campus Notodden (utløper 2025), campus Vestfold (utløper 2031) og Campus Porsgrunn (utløper 2033).

I tillegg utløper noen mindre tilleggskontrakter som har vært inngått i forbindelse med gjennomføring campus-utviklingsprosjekter.

Det er i utgangspunktet liten fleksibilitet i leieforholdene, men følgende kan blant annet vurderes:

- USN fremleier til andre virksomheter etter avtale med utleier
- Redusert bruk av leide arealer. Avstengning av områder som kan unnvære bruk mht. driftskostnader, selv om leien løper.

Ved fornyelse av leiekontraktene bør arealbehovet vurderes ut fra overordnet strategisk perspektiv.

Søylediagrammet viser utløpstidspunkt og leie (mill kr pr år) for leiekontraktene ved de ulike campusene.

Bruk og kapasitet i campusarealer

I ulike prosjekter har Statsbygg gjennomført registreringer av bruk ved åtte universitets – og høgskoleinstitusjoner og totalt tolv campuser. Erfaringstall hentet fra dette grunnlaget kan gi oss noen indikasjoner på hvor det kan være potensial for en høyere arealutnyttelse.

Utfordringer i sammenligningsgrunnlaget er at omfanget på registreringene varierer (hele campus, ett fakultet, bestemte funksjoner), registreringene er gjort ved forskjellige perioder i undervisningsåret og det er lav N. I presentasjon av erfaringstallene brukes begrepene bruk, kapasitetsutnyttelse og romreservasjon. Under gis en kort beskrivelse av begrepene.

- **Bruk** betyr her at det er registrert personer på plassen/rommet på registreringstidspunktet. Der det ikke er registrert personer er plassen/rommet ikke i bruk på registreringstidspunktet.

- **Kapasitetsutnyttelse** forteller hvor mange plasser som er i bruk på registreringstidspunktet av totalt antall plasser.

- Med **utnyttelse** menes hvor mye rommet er i bruk i tidsrommet for undervisning/reservasjon (kjernetid).

I andre campusutviklingsplaner og arealutviklingsprosjekter for universitetets- og høyskolesektoren Statsbygg har arbeidet med, er rommet vurdert som fullt utnyttet når romutnyttelsen er på 75 prosent.

- **Undervisningsrom og auditorier.** Bruk av begge romtyper er høyest kort tid etter semesterstart (cirka 60 –70 prosent utnyttelse). For auditorier spesielt minsker bruken utover året og utnyttelsen er ofte lavere under eksamensperioden. Kapasitetsutnyttelsen (plasser i bruk) for auditorier varierer som regel mellom 15 og 40 prosent. For undervisningsrom er fallet i bruken utover året mindre ettersom de også tas i bruk til eksamensavvikling. Kapasitetsutnyttelsen for undervisningsrom er som regel noe høyere enn for auditorier.

- **Grupperom.** Bruken av grupperom er høyest mot slutten av semesteret og i forkant av eksamensperioden (cirka 60 til 75 prosent utnyttelse). Kapasitetsutnyttelsen (plassutnyttelse) ved bruk varierer mellom 20 og 50 prosent. I deler av semesteret med høy timeplanlagt aktivitet i undervisningsrom og auditorier er bruken av grupperom lavere.

- **Arbeidssonen.** Gjennomsnittlig bruk av arbeidsplassene ligger mellom 25 - 40 prosent. De samme erfaringstallene gjelder for registreringer gjennomført i andre sektorer.

- **Møterom.** Gjennomsnittlig bruk av møterommene ligger mellom 20 og 60 prosent.

Ved USN er det ikke gjort tellinger i forbindelser med campusstrategiarbeidet. Det er gjort lokale tellinger på USN tidligere, tallene herfra tyder på at USN er i samme område som vises over.

Vi har heller ikke oversikt over bruken av USNs arbeidsplasser. Ved USN oppleves det både at det er vanskelig å finne nye arbeidsplasser, samtidig med at mange arbeidsplasser står tomme.

Ved konkete arealutviklingsprosjekter anbefales det å gjøre tellinger. Samt i forbindelse med det forestående arbeidet med et overordnet arbeidsplasskonsept. En bred kartlegging av de ansattes tilstedeværelse ved campusene vil kunnskap om grad av bruk og utnyttelses av kontorlokalene. Faktabasert kunnskap om tilstedeværelse vil være en viktig faktor i arbeidet med å beslutte dekningsgraden i et overordnet arbeidsplasskonsept.

På neste side vises booking-data fra USN.

Booking-data fra USN

Booking-data fra USN viser at det er et potensial for høyere utnyttelse i dagens bygg på alle campus. Dataene viser at romutnyttelsen varierer betydelig mellom campusene, og også at det g*jennomgående* er god utnyttelse av arealene på campusene, både i og utenfor undervisningstiden.

Dataene i denne statistikken forteller kun om den planlagte bruken av rommene innen kjernetiden 0800-1600 høsten 2022 (uke 34 tom. 47).

Rommet vurderes som fullt utnyttet når romutnyttelsen er på 75 prosent. *Rammetiden for timeplanene er fra kl. 0815 til kl. 1800. Undervisningsrommene benyttes likevel kun i begrenset grad etter klokken 1600 og på kveldstid, ettersom ettermiddags- og kveldsundervisning er lite ønsket fra fagpersonellet og studentenes side.*

Ved en del av campusene foregår mye av undervisning i spesialrom, som for eksempel i laboratorier, sengeposter og simuleringssenter, musikkrom og ulike typer verksteder og formingsrom. Dette fremgår ikke i denne statistikken.

våre campuser betydelig, fra ca. 28 - 64 prosent i kjernetiden.

Notodden har lavest prosentvis reservasjon. En av forklaringene er at det på denne campusen normalt ikke er undervisning før klokken 09:00 og etter 15:00. Notodden er campusen med mest nett- og samlingsbasert undervisning. I tillegg foregår mye av undervisning på campusen i verksteder, som ikke er med i statistikken.

Campus Vestfold har høyest prosentvis reservasjon. Dette har sammenheng med at det ved campusen undervises i mange ulike studieretninger, og i fag med ulike undervisningsformer. Det samme gjelder langt på vei for campus Porsgrunn, campus Drammen og campus Bø. På disse campusene gjør kompleksiteten av ulike studieretninger og fag det mer krevende å fordele og finne tilstrekkelig med rom i motsetning til for eksempel campus Ringerike, som har ett fakultet på campus med mer lik fagkombinasjon.

Undervisningsrommene står åpne og er ulåste, slik at studenter kan ta dem i bruk til for eksempel grupperom når de ikke benyttes til undervisning. Det vil si at bruken av undervisningsrom kan være noe høyere enn det som er reservert.

Booking-data for klasserom, grupperom og auditorium høsten 2022

Notodden

Romtype	Brukstid (h)	Utnyttelses-grad (%)
Klasserom	2710	31
Grupperom	930	28
Auditorium	420	25
Total	4060	28

Kongsberg

Romtype	Brukstid (h)	Utnyttelses-grad (%)
Klasserom	6110	46
Grupperom	9000	40
Auditorium	1060	51
Total	16170	46

Vestfold

Romtype	Brukstid (h)	Utnyttelses-grad (%)
Klasserom	8300	68
Grupperom	14430	66
Auditorium	4290	57
Total	27020	64

Drammen

Romtype	Brukstid (h)	Utnyttelses-grad (%)
Klasserom	3140	62
Grupperom	13200	56
Auditorium	1540	46
Total	17880	55

Porsgrunn

Romtype	Brukstid (h)	Utnyttelses-grad (%)
Klasserom	5490	54
Grupperom	20730	70
Auditorium	1730	46
Total	27950	57

Bø

Romtype	Brukstid (h)	Utnyttelses-grad (%)
Klasserom	2150	40
Grupperom	6540	56
Auditorium	1580	42
Total	10270	46

Ringerike

Romtype	Brukstid (h)	Utnyttelses-grad (%)
Klasserom	1970	34
Grupperom	2220	66
Auditorium	345	41
Total	4535	47

7

Klima og miljø

I dette kapitlet presenteres det totale klimafotavtrykk for USN, fordelt per bruker ved de ulike campusene. Det totale klimafotavtrykket utgjøres hovedsakelig av indirekte utslipp. Bygg/eiendom utgjør den største belastningen.

Kapitlet gir videre en oversikt over potensial for å redusere klimafotavtrykket gjennom drift og vedlikehold, redusert arealbruk, økt biologisk mangfold og redusert energibruk.

Universitetet i Sørøst-Norge

Klimafotavtrykk 2019 og 2021

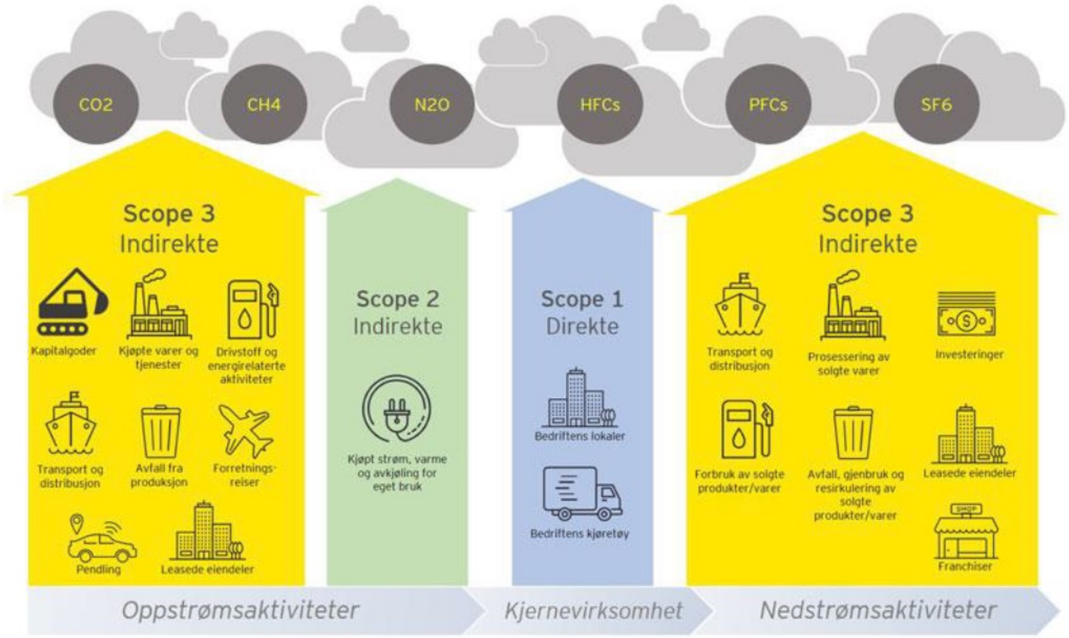
Asplan Viak AS har kartlagt USNs klimagassutslipp i 2019 og 2021.

Et klimafotavtrykk er en metode for å regne klimagass-utslipp som et land, en virksomhet eller et produkt forårsaker. Målet med klimafotavtrykksanalyse på virksomhets-nivå er å kartlegge de viktigste kildene og driverne bak utslippene, for så å kunne evaluere, prioritere og iverksette effektive tiltak rettet mot de mest sentrale utslippskildene.

Klimafotavtrykket er beregnet etter klimakostmodellen, som kobler USN sitt økonomiske regnskap med estimerte økonomiske utslippsfaktorer. For å øke nøyaktigheten på poster som typisk utgjør en stor del av utslippene er det hentet fysiske data for strømforbruk, fjernvarme og kjøregodtgjørelser. Det er også vist fysiske utslipp fra antall flyreiser registrert i reisebyrå og kjøring med egne biler, men utslippene fra disse postene dekkes av det økonomiske regnskapet i totalresultatene.

Det er viktig å merke seg at reiser til og fra campus ikke er inkludert i dette klimaregnskapet. Det er hovedsakelig utslipp i «scope 3» som utgjør klimafotavtrykket til USN. Her gir bygg/eiendom det største bidraget.

Klimafottrykksanalysen sammenlikner USNs utslipp med tall fra tilsvarende virksomheter. Sammenlikningen må leses med forsiktighet, da det kan være ulike utslippsfaktorer som er lagt til grunn selv om metoden som brukes er den samme. Med de gitte forutsetningene, er USNs tall lavere eller på linje med fire andre norske universiteter som er omtalt i rapporten.

GHG-protokollen deler utslipp inn i tre områder:

- *Scope 1: Direkteutslipp fra egne kjøretøy og fasiliteter.*
- *Scope 2: Indirekte utslipp fra energibruk.*
- *Scope 3: Indirekte oppstrøms utslipp fra innkjøpte varer og tjenester og indirekte nedstrøms utslipp fra solgte varer og tjenester.*

Klimafotavtrykk pr. scope og kategori 2019 og 2021

tall i tonn CO_2

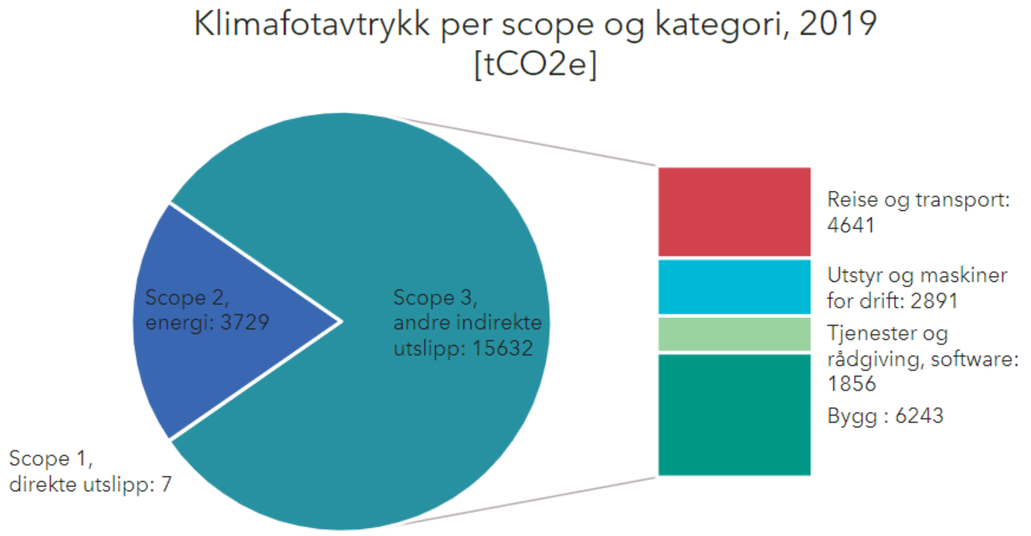
Klimagassregnskapet viser at det totale fotavtrykket til USN sin virksomhet er henholdsvis 19 368 og 14 552 tonn CO2-ekvivalenter for 2019 og 2021, eller 0,96 og 0,71 tonn CO2-ekvivalenter pr. bruker (antall ansatte og antall studenter).

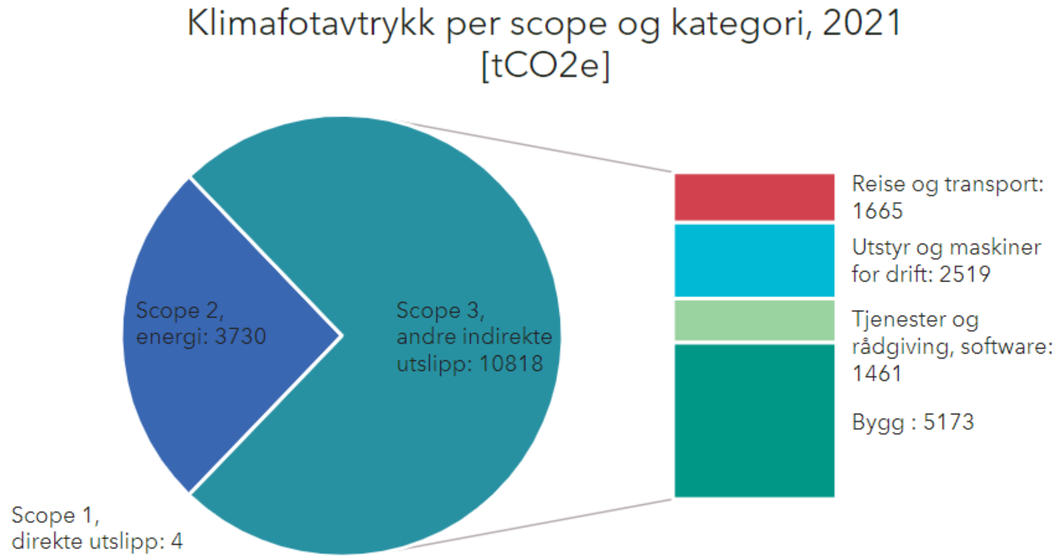
Utslippene er fordelt slik for hhv. 2019 og 2021:

- Scope 1: 0,04 og 0,03%
- Scope 2: 19 og 26%
- Scope 3: 81 og 74%

Tabellen under viser det totale fotavtrykket fordelt pr. bruker fordelt på hver campus.

Campus	Pr. bruker 2019	Per bruker 2021
Vestfold	0,38	0,23
Ringerike	0,17	0,13
Rauland	0,65	0,28
Porsgrunn	0,19	0,14
Notodden	0,45	0,42
Kongsberg	0,33	0,18
Drammen	0,16	0,10
Bø	0,27	0,26

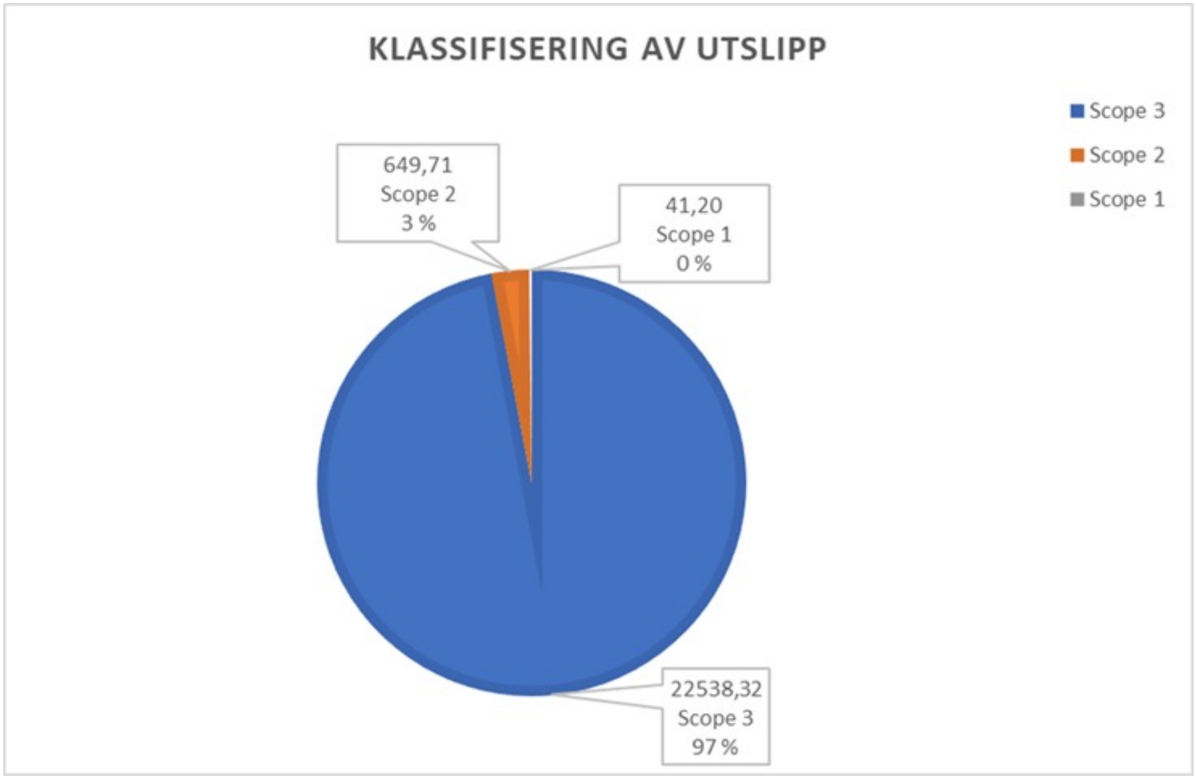

Klimagassrapporterting for 2022 og videre fremover 1/2

For klimagassregnskapet 2022 har vi valgt å bruke et klimaspendverktøy utviklet av Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ), i kombinasjon med en internt utviklet Power BI-modell, for derved å ha bedre kontroll og sammenlignbarhet fra år til år. En internt laget rapport vil også bidra til større bevissthet og forankring i organisasjonen.

Vi har også valgt å beregne vårt klimafotavtrykk for tidligere år, etter denne metoden, og ser at det gir relativt forskjellige resultater fra Asplan Viaks metode. **Det er stor variasjon i hvilke utslippsintensiteter som brukes, og hvordan man velger å kategorisere de forskjellige kontoene i det økonomiske regnskapet.** Asplan Viak har redusert sine gjennomsnittlige utslippsintensiteter fra år til år, for å kompensere for prisstigning og teknologiutvikling. DFØ har benyttet de samme utslippsintensitetene siden 2019. I rapporten fra Asplan Viak er en del økonomiske faktorer erstattet med fysiske utslippsfaktorer. De to metodene legger også ulik innkjøpt strømmiks til grunn for sine beregninger.

USNs har i 2022 et klimafotavtrykk på 23300 tonn CO2e. Dette fordeler seg på 0,18% i scope 1, 2,8% i scope 2 og 97,02% i scope 3.

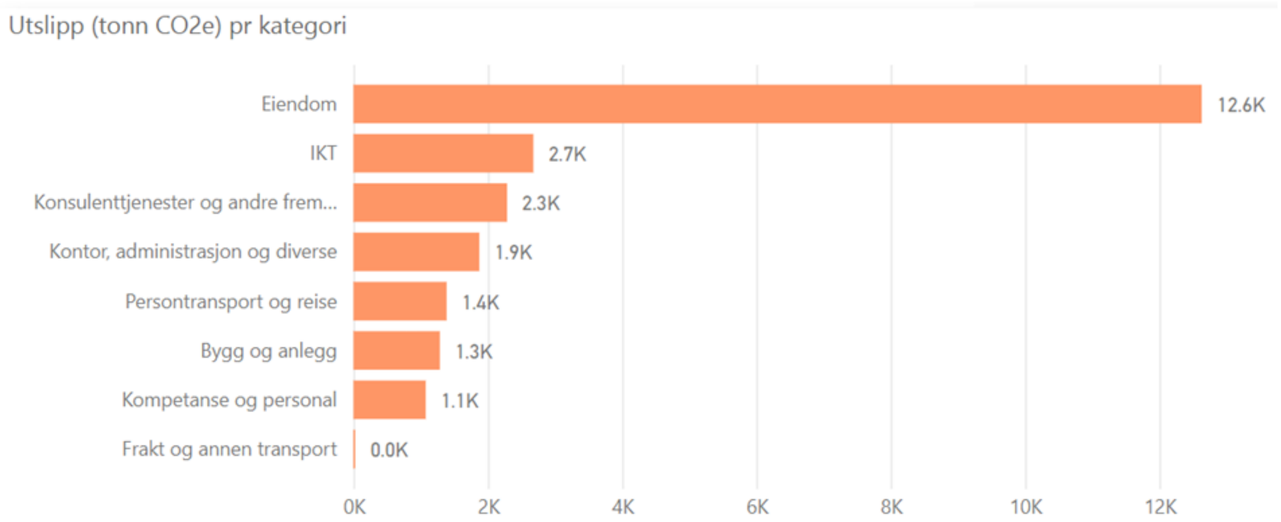
Klimagassrapporterting for 2022 og videre fremover 2/2

USN har i 2022 et klimafotavtrykk på 23300 tonn CO2e, som er en økning på rundt 20% fra 2019. Dette skyldes i hovedsak prisstigningen i denne perioden. Konsumprisindeksen fra SSB er på 10,8 % fra 2019 til 2022, men både energi og IKT er store innkjøpskategorier, som har hatt en mye høyere prisstigning. Det er også gjort større investeringer i bygningsmessige anlegg og IKT i 2022 enn i 2019.

For begge metodene er det viktig å merke seg at utslippene baserer seg på gjennomsnittlige innkjøp i Norge, og ikke tar hensyn til enkeltvirksomheters spesifikke innkjøp. Dersom en virksomhet bruker mer penger på innkjøp vil utslippene se ut til å øke, selv om innkjøpene har vært mer klimavennlige.
En økt andel grønne innkjøp i en virksomhet vil altså ikke reflekteres i utslippsfaktorene. Dette er en utfordring ved de fleste anerkjente metodene for klimagassregnskap som brukes i dag.

I tillegg til klimaregnskapet basert på økonomiske faktorer har vi i klimagassrapporten for 2022 valgt å vise en del fysiske faktorer i egne figurer og tabeller, for å kunne følge utviklingen fra år til år.

I rapporteringen for 2023 vil vi benytte Klimakost fra Asplan Viak til klimaregnskapet, og utarbeide rapporten selv.

Største utslippskategorier 2022

Potensial for å få ned klimafotavtrykk i drift og vedlikehold 1/2

USN jobber med ulike tiltak for å redusere klimafotavtrykket og ønsker å intensivere dette arbeidet. Vi er Miljøfyrtårnsertifisert og en av våre innkjøpere er bærekraftsertifisert. USN er en del av Klima- og energinettverket i Vestfold og Telemark, og deltar også I uformelt nettverk for miljørådgivere ved norske utdannings-institusjoner.

Det skal utarbeides en oppdatert versjon av den gjeldende «Miljøpolicy ved Universitetet i Sørøst-Norge». Den bør blant annet inneholde en handlingsplan med langsiktige mål for reduksjon av klimafotavtrykk, og definere hvilke nøkkelindikatorer vi skal fokusere på.

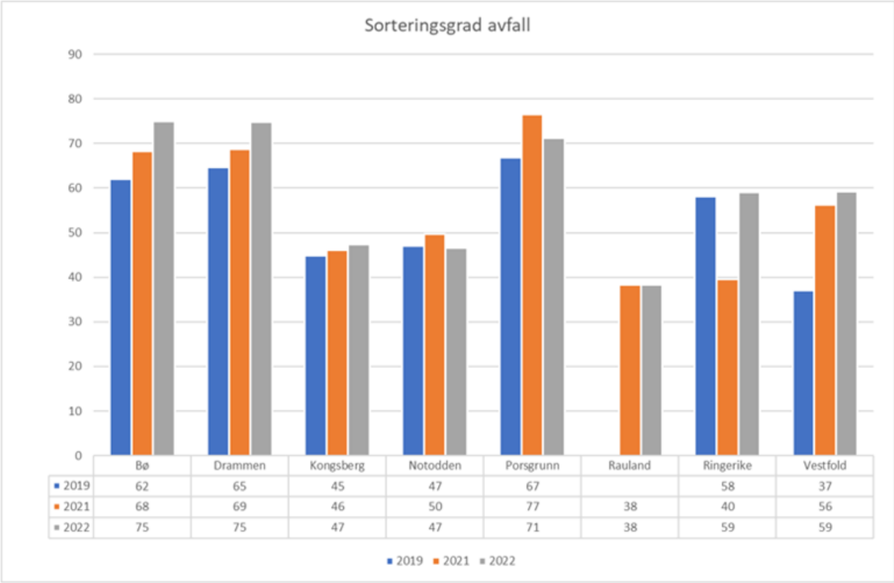
Det må settes av tilstrekkelige ressurser til klimaarbeidet, både til rapportering og utarbeidelse av dokumenter, og til det daglige arbeidet med implementering og holdningsendring.

Avfall

Det har vært fokus på å tilrettelegge for sortering, og de fleste av våre campuser har økt sin sorteringsgrad. Alle fraksjoner bidrar til klimafotavtrykk og det er derfor ikke alltid sammenheng mellom sorteringsgrad og klimafotavtrykket på den enkelte campus.

Vi vil forbedre sorteringsgraden og redusere den totale avfallsmengden ved å:

- Tilrettelegge ytterligere for sortering, og informere og merke bedre ved returpunktene.
- Ha et tettere samarbeid med Studentsamskipnaden i Sørøst-Norge (SSN), med opplæring og bevisstgjøring av studenter og ansatte.
- Etablere et samarbeid med andre leietakere på campuser der vi deler arealer og avfallshåndtering.
- Redusere bruk av engangsartikler.
- Unngå unødvendig bruk av engangsemballasje på våre innkjøp.
- Ha fokus på å redusere matsvinn

	Bø	Drammen	Kongsberg	Notodden	Porsgrunn	Rauland	Ringerike	Vestfold
2019	62	65	45	47	67		58	37
2021	68	69	46	50	77	38	40	56
2022	75	75	47	47	71	38	59	59

Figur 3.13. Sorteringsgrad pr campus 2019, 2021 og 2022.

Potensial for å få ned klimafotavtrykk i drift og vedlikehold 2/2

Transport/tjenestereiser
*Reisene våre bidrar til store utslipp av klimagasser. Vi ønsker å r*edusere reiseaktiviteten og tilrettelegge for mer miljøvennlige reiser og transport ved å:

- Utarbeide automatisk genererte rapporter for tjenestereiser, som også inkluderer reiser med tog og buss, for å få bedre oversikt.
- Arrangere seminarer, kurs og møter på steder der det er tilrettelagt for kollektivtransport, og der reiseveien blir kortest mulig for deltagerne.
- Kjøpe eller leie elektriske tjenestebiler, eventuelt hybride, der dette er mulig.
- Gjennomføre en reisevaneundersøkelse blant studenter og ansatte.
- Evaluere eksisterende kollektivtilbud ved de enkelte campusene, og samarbeide tett med kollektivselskapene om å forbedre tilbudet ved behov.
- Evaluere dagens parkeringsordninger på alle campusene
- Belønne bruk av kollektivtransport
- Fokusere på fossilfri varetransport ved innkjøp
- Motivere ansatte til alltid å vurdere om en flytur er helt nødvendig, om det er tilstrekkelig med et digitalt møte og til å bestille flyreiser via rammeavtaler med reisebyrå.
- Kompakte campuser med et høyt tjenestetilbud og høy dekning av studentboliger er viktig for å redusere transportbehov, spesielt for studenter.

Møbler og inventar
Vi ønsker å redusere klimafotavtrykket vårt fra innkjøp av møbler og inventar ved å:

- Fokusere på ombruk, internt eller eksternt.
- Redusere mengden innkjøp
- Legge vekt på kvalitet, vedlikeholdsvennlighet og gjenvinnbarhet ved nye innkjøp.

Miljøsertifiserte leverandører, varer og tjenester
Med et klimagassregnskap som i hovedsak baserer seg på gjennomsnittlige innkjøp i Norge, ønsker vi å synliggjøre våre miljøvennlige innkjøp med egne tall. I 2022 var 80% av våre vesentlige leverandører miljøsertifiserte, og 46% av våre vesentlige varer og tjenester fra disse leverandørene var miljømerkede. De vesentlige leverandørene leverte samlet ca 10% av USNs totale innkjøp i 2022.

Vi ønsker å

- Fokusere på miljø og bærekraft ved inngåelse av nye avtaler, og derved øke antallet sertifiserte leverandører.
- Sette krav til leverandørene om at de gjennom kontraktsperioden skal arbeide for å redusere bruk av plast og øke andelen av fornybar og gjenvunnet materiale og å sørge for at emballasje enkelt skal kunne separeres for hånd i enkeltmaterialer, som kan resirkuleres (for eksempel papp, papir, plast og tekstil).
- Sette krav til leverandører om returordninger (som "Grønt punkt" eller tilsvarende) der det er relevant.
- Sende samlebestillinger i stedet for mange små.
- Velge de miljømerkede varene i sortimentet når man bestiller varer fra våre sertifiserte leverandører.

Potensial for å få ned klimafotavtrykk gjennom redusert arealbruk

Arealene våre er en stor bidragsyter til USNs klimafotavtrykk. Husleie og utgifter til drift av eiendom utgjør en betydelig andel av våre innkjøp og investeringer, og dermed også en betydelig andel av vårt klimafotavtrykk.

Med utgangspunkt i tall fra 2022 har vi et avtrykk på 6,3 tonn pr 100 m2 leid lokale. I tillegg kommer energi, drift, renhold, som også gir et utslipp pr m2.

For å redusere fotavtrykket må vi utnytte de arealene vi har bedre. Mer sambruk av kontorer og bedre utnyttelse av tilgjengelige undervisningstid bør vurderes.

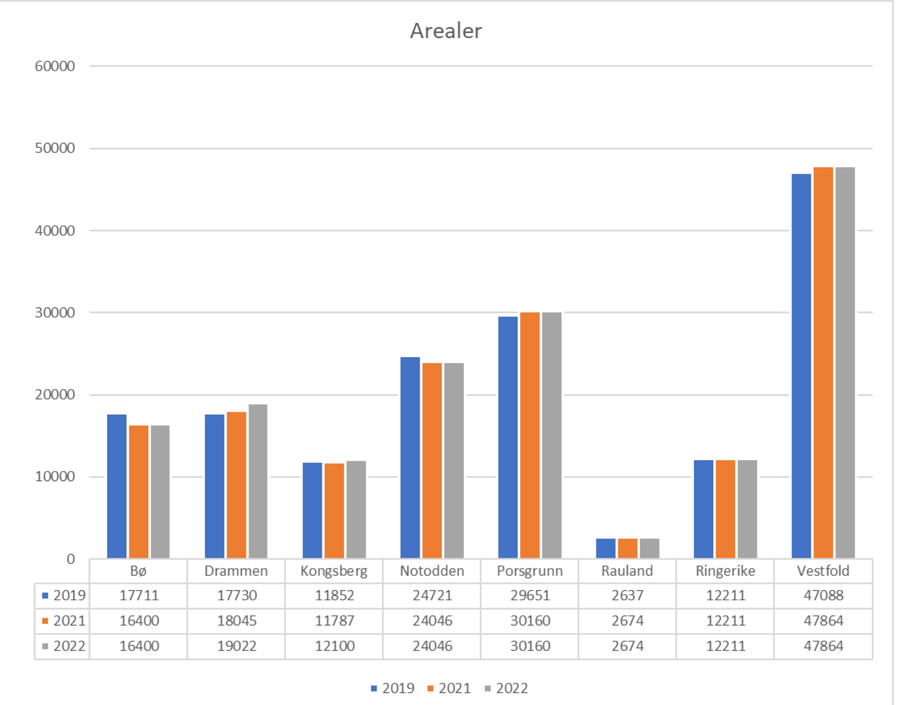
Bygg eller areal skal være tilpasningsdyktige slik at de kan brukes på forskjellige måter etter hvert som behovene endrer seg. Fleksibilitet kan etableres på flere måter. Gjennom byggets struktur, og gjennom sambruk og flerbruk*.

Lokaler som ikke lengere har en funksjon, eller brukes mindre enn forventet skal vurderes brukt på en annen måte, så den samlende bygningsmassen utnyttes på best mulig måte.

Ved behov for nye eller større arealer bør ombygging vurderes framfor nybygg, og alternative arbeidsplasskonsepter utredes. Alle ombygginger og eventuelle nybygg skal tilrettelegge for fleksibel bruk.

Mulighetene for fossilfri byggeplass skal alltid vurderes.

[*] Flerbruk betyr at samme areal kan brukes til flere funksjoner. Sambruk betyr at flere brukertyper bruker samme areal.

	Bø	Drammen	Kongsberg	Notodden	Porsgrunn	Rauland	Ringerike	Vestfold
2019	17711	17730	11852	24721	29651	2637	12211	47088
2021	16400	18045	11787	24046	30160	2674	12211	47864
2022	16400	19022	12100	24046	30160	2674	12211	47864

Leide arealer i 2019, 2021 og 2022 fordelt på campus.

Potensial for å øke biologisk mangfold

Verden står i en naturkrise, og negative arealbruksendringer medfører store klimagassutslipp og tap av natur. Det er viktig at USN sin aktivitet ikke medfører tap av natur. Like viktig er det å øke naturmangfoldsverdiene. **USN leier store utearealer og ønsker sammen med byggeierne å tilrettelegge for mer natur og biomangfold på campusene.**

Eksempelvis har prosjektet **Skift til natur** fem konkrete forslag for hvordan man kan transformere gressplener og utearealer til klimapositive landskap med høy økologisk verdi:

1. Eng
2. Spiselig landskap
3. Prydbeplantning for pollinatorer
4. 100-meterskog
5. Vann som ressurs

https://www.skiftnorge.no/prosjekt/skift-til-natur/om-prosjektet

I 2018 og 2019 ble det gjennomført kartlegging av biologisk mangfold på Statsbyggs eiendommer i Porsgrunn, Notodden og Vestfold. Hensikten med registreringen er ha tilstrekkelig kunnskap om det biologiske mangfoldet på eiendommene til å kunne gjennomføre en forvaltning av uteområder som ivaretar eller øker det biologiske mangfoldet. Rapportene gir et kunnskapsgrunnlag som skjøtsel kan bygge på. **USN ønsker at det utarbeides tilsvarende kunnskapsgrunnlag for de øvrige campusene.**

Potensial for å få ned energibruk

USNs lokaler er i stor grad relativt nye eller rehabiliterte, og i god stand. Energi er en stor bidragsyter til den delen av klimafotavtrykket vi kan påvirke, og det jobbes hele tiden med energireduserende tiltak.

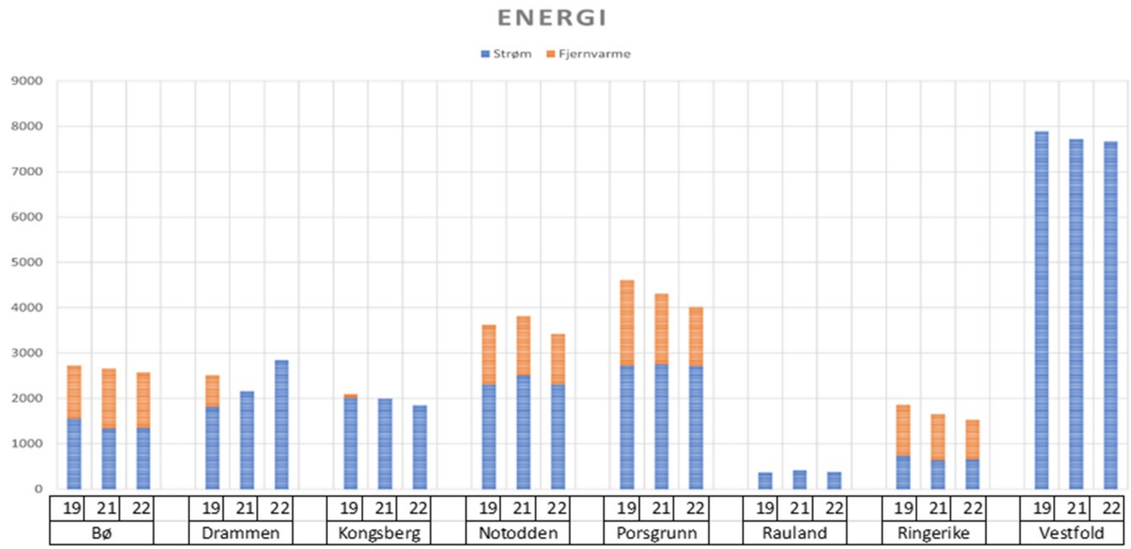
Den totale mengden innkjøpt energi er redusert med ca 1,4 millioner kWh fra 2019 til 2022, til tross for at arealet har økt med ca. 800 m2.

I 2023 er det bland annet gjort tiltak med innetemperaturen, samt justert driftstider ventilasjon.

Det må forankres aksept for en lavere innetemperatur på vinteren og en høyere innetemperatur på sommeren i våre lokaler.

Flere tiltak må iverksettes både internt og i samarbeid med byggeiere, og følgende tiltak kan gi stor årlig energibesparelse, og derved årlig reduksjon i klimafotavtrykket vårt:

- Oppgradering eller utskifting av ventilasjonsaggregater.
- Oppgradering og optimalisering av drift på eksisterende tekniske anlegg.
- Egne varmepumper med energibrønner på flere campus.
- Flere solceller på eksisterende bygninger.
- Oppgradering av bygg, etterisolering og skifte av vinduer og glasstak.
- Reduserte driftstidene på ventilasjons- og kjøleanleggene.
- Legge aktiviteter utenom kjernetiden i samme område, for å unngå drift på flere aggregater enn nødvendig.
- Erstatte gasskjel som spisslast i Vestfold med fossilfri oppvarming.
- Vurdere laboratorier, svømmehall og andre store spesialrom spesielt, med tanke på energibruk og mulige tiltak.

Figur 3.9. Forbruk strøm og fjernvarme (MWh) pr campus 2019, 2021 og 2022